

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/વિશેષ દિવાની અરજી નં. ૨૦૭૫૬/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એમ. જસ્ટીસ સંગીતા કે. વિશન

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું તેમના સ્વામી ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો	ના.

	સમાવેશ થાય છે?	
--	----------------	--

=====

મેસર્સ પ્રિન્સ સિંપટેક્સ પી. વી. ટી. લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા

=====

દેખાવ:

શ્રી મિહીર જોશી, વરિષ્ઠ વકીલ કુંતલ એ પરીખ (૭૭૫૭)

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨

શ્રી દેવાંગ વ્યાસ (૨૭૯૪) પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧

શ્રી નિકુંત કે રાવલ (૫૫૫૮) માટે પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૩

શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ (૨૧૧૭) માટે પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૪

શ્રી પાર્થ એચ. ભટ્ટ (૬૩૮૧) માટે પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ નોટિસ સેવા માટે
(૪) પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૫ માટે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય એમ. જસ્ટીસ સંગીતા કે. વિશ્ન

તારીખ:૦૩/૦૨/૨૦૨૦

મૌખિક ચુકાદો
(દ્વારા માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી હર્ષા દેવાણી)

૧. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ અરજી દ્વારા, અરજદારે અધિસૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સ તારીખ ૨૯.૬.૨૦૧૭ ને પડકાર્યો છે, જ્યાં સુધી તે અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫- કસ્ટમ્સ તારીખ ૧.૪.૨૦૧૫ માં સુધારો કરે છે.અરજદારે બીજા પ્રતિવાદી ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી નં.૧૧/૨૦૧૮ તારીખની ૩૦.૬.૨૦૧૭ ટ્રેડ નોટિસને પડકાર આપ્યો છે, જેમાં પ્રકરણ ૫ હેઠળ કહેવામાં આવ્યું છે કે આયાતકારોએ સંકલિત માલ અને સેવા કર (આઈજીએસટી) ચૂકવવાની જરૂર પડશે.અરજદારે મૂળ તારીખના ૨૯.૯.૨૦૧૮ ના આદેશને પણ પરિણામી રાહત સાથે પડકાર્યો છે અને રૂ. ૨,૩૮,૮૨,૨૦૪/- (મુળ મુજબ ૨૪ ટકાના વ્યાજ સાથે રૂ. ૨,૩૮,૮૩,૨૦૩/-).

૨. પ્રથમ અરજદાર (ત્યારબાદ "અરજદાર" તરીકે ઓળખાય છે) કાંતવાની પ્રક્રિયા દ્વારા સુતરાઉ ચાર્નના ઉત્પાદનના વ્યવસાયમાં રોકાયેલો છે.તૈયાર માલનો પુરવઠો અરજદાર દ્વારા ભારતની અંદર કરવામાં આવે છે અને ભારતની બહાર નિકાસ પણ કરવામાં આવે છે.વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ની કલમ ૫ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ

કરીને, કેન્દ્ર સરકારે વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ ને જાહેરનામું નં.૧/૨૦૧૫-૨૦ દ્વારા સૂચિત કરી છે, જે ૧.૪.૨૦૧૫ થી અમલમાં આવી છે.નિકાસ પ્રોત્સાહન કેપિટલ ગૂડ્સ (ઇ. પી. સી. જી.) યોજના વિદેશી વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી છે.ઇ. પી. સી. જી. યોજનાના ફક્ત ૫.૦૧ હેઠળ, પૂર્વ-ઉત્પાદન, ઉત્પાદન અને ઉત્પાદન પછીની મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને ચોક્કસ શરતોને આધિન શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

૨.૧ વિદેશી વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ને અનુસરીને, ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ જાહેર કરાયેલ જાહેરનામું કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ની કલમ ૨૫ (૧) હેઠળ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કેન્દ્ર સરકારે મૂડી માલને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ તેના પર લાદવામાં આવેલી સમગ્ર કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપી છે અને જ્યારે આયાતકાર દ્વારા ખાસ દાવો કરવામાં આવે ત્યારે ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ તેના પર લાદવામાં આવેલી સમગ્ર વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપી છે.આ સૂચના ૧.૪.૨૦૧૫ થી અમલમાં આવી હતી.

૨.૨ તે અરજદારનો કેસ છે કે ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત મુક્તિને અનુસરીને, અરજદારે કેપિટલ ગૂડ્સના ચૌદ એકમો, એટલે કે ઓટોમેટિક કોન વાઇન્ડર મશીનો, જે

કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટના શીર્ષક ૮૪૪૫૪૦૯૦ હેઠળ આવે છે અને મુક્તિ સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-કસ્ટમ હેઠળ આવે છે, તેની આયાત કરવા માટે મેસર્સ આઈટેમા, ઇટાલી (ત્યારબાદ "નિકાસકાર" તરીકે ઓળખાય છે) સાથે કરાર કર્યો હતો. નિકાસકારે ૯.૧.૨૦૧૭ તારીખનું પ્રોક્ષર્મા ભરતિયું મોકલ્યું છે, જેમાં શિપિંગ બિલની રજૂઆત સામે ચૂકવવાપાત્ર બદલી ન શકાય તેવા ક્રેડિટ લેટરના માધ્યમથી ચુકવણીની શરતો ૧૦૦% તરીકે નક્કી કરવામાં આવી હતી.કાંતવાની પ્રક્રિયા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ઓટોમેટિક કોન વિન્ડર મશીનો કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટના શીર્ષક ૮૪૪૫૪૦૯૦ હેઠળ આવે છે અને ભારતમાં તેમની આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ ૫ ટકા મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને કસ્ટમ્સની વધારાની ડ્યુટી લાદવામાં આવે છે.

૨.૩ તેથી, અરજદારે આવી ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-કસ્ટમ હેઠળ કસ્ટમ ડ્યુટી અને વધારાની કસ્ટમ ડ્યુટીમાંથી છૂટનો દાવો કરવા માટે ઇપીસીજી અધિકૃતતા માટે અરજી કરી હતી.ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ (ડીજીએફટી) એ અરજદારને ૩૧.૩.૨૦૧૭ તારીખની ઇપીસીજી અધિકૃતતા આપી હતી, જેના દ્વારા તેને વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ ને ધ્યાનમાં રાખીને મૂડીગત માલની આયાત સામે રૂ. ૨,૯૫,૭૪,૪૦૮/- ની ડ્યુટી વેલ્યુ બચાવવાનો હક મળ્યો હતો. અરજદાર પાસે ઇ. પી. સી. જી. અધિકૃતતા હોવાથી, ઉપરોક્ત સૂચના <આઈ. ડી. ૧> ને ધ્યાનમાં રાખીને

ભારતમાં આવી ચીજવસ્તુઓની આયાત પરની વધારાની કસ્ટમ્સ ડ્યુટી સહિત કોઈપણ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી ચૂકવવાની જરૂર નહોતી. નિકાસકાર મેસર્સ ઇટેમાએ ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત પ્રોફોર્મા ભરતિયુંના સંદર્ભમાં અરજદારને ૧૬.૫.૨૦૧૭ તારીખનું વ્યાવસાયિક ભરતિયું બહાર પાડ્યું હતું.

૨.૪ ૧.૭.૨૦૧૭ થી અમલમાં આવતા, ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ કાયદા અમલમાં આવ્યા.સેન્ટ્રલ ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ (ત્યારબાદ "સીજીએસટી એક્ટ" તરીકે ઓળખાય છે) અને ગુજરાત ગૂડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ (ત્યારબાદ "જીજીએસટી એક્ટ" તરીકે ઓળખાય છે) એ વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ કાયદા, એક્સાઈઝ કાયદા, સર્વિસ ટેક્સ, એન્ટ્રી ટેક્સ અને અન્ય પરોક્ષ કરવેરાનું સ્થાન લીધું છે.માલ અને/અથવા સેવાઓના આંતર-રાજ્ય પુરવઠા પર, કેન્દ્રીય માલ અને સેવા કર ચૂકવવાપાત્ર છે અને માલ અને/અથવા સેવાઓના આંતર-રાજ્ય પુરવઠા પર, સંકલિત માલ અને સેવા કર (ત્યારબાદ "આઈજીએસટી" તરીકે ઓળખાય છે) સંકલિત માલ અને સેવા કર અધિનિયમ, ૨૦૧૭ (ત્યારબાદ "આઈજીએસટી અધિનિયમ" તરીકે ઓળખાય છે) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર છે.

૨.૫ આઈજીએસટી અધિનિયમની કલમ ૭ (૨) ની દ્રષ્ટિએ, માલની આયાતને માલનો આંતર-રાજ્ય પુરવઠો માનવામાં આવે છે.આઈજીએસટી અધિનિયમની

કલમ પની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ, ભારતમાં માલની આયાત પર આઈજીએસટી ચૂકવવાપાત્ર છે.તદનુસાર, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩માં પણ ૧.૭.૨૦૧૭ થી સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને ભારતમાં માલની આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ આઈજીએસટી ચૂકવવાપાત્ર બન્યું હતું.તે જ સમયે, ૧.૪.૨૦૧૫ તારીખની સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ તારીખ ૨૯.૬.૨૦૧૭ દ્વારા ૧.૭.૨૦૧૭ થી અસર સાથે સુધારવામાં આવી હતી, જેમાં કલમ ૩ હેઠળના શબ્દો અને આંકડાઓ માટે કલમ (૨) ના પ્રારંભિક ફકરામાં, કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ "શબ્દો, આંકડાઓ અને કોંસ" બદલવામાં આવ્યા હતા.બીજા પ્રતિવાદી-ડી. જી. એફ. ટી. એ નં.૧૧/૨૦૧૮ તારીખ ૩૦.૬.૨૦૧૭ ધરાવતી ટ્રેડ નોટિસ બહાર પાડી હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આયાતકારોએ આઈ. જી. એસ. ટી. ચૂકવવાની અને જી. એસ. ટી. નિયમો હેઠળ લાગુ થતાં ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ લેવાની જરૂર પડશે.૧.૭.૨૦૧૭ ની અસર સાથે સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ માં આવા સુધારાને કારણે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર આઈજીએસટીને મુક્તિમાંથી બાકાત રાખવામાં આવી હતી.

૨.૬ અરજદારનો કેસ એવો છે કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) ને અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫ હેઠળ આપવામાં આવેલી વધારાની કસ્ટમ્સ

ડ્યુટીમાંથી મુક્તિમાંથી બાકાત રાખવામાં આવી હોવા છતાં, વર્તમાન કેસમાં, અરજદારે અધિસૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ દ્વારા આવા પ્રતિબંધ લાદવામાં આવે તે પહેલાં જ ૧૦૦% અટલ ઋણપત્ર ખોલી દીધું હતું અને માલની આયાત અટલ ઋણપત્રની માન્યતાના સમયગાળા દરમિયાન કરવામાં આવી હતી.વધુમાં, સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સ હેઠળ આપવામાં આવેલી છૂટના આધારે, અરજદારે તેના વ્યવસાયનો વિસ્તાર કર્યો અને આમ, સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭ ૧.૭.૨૦૧૭ થી અમલમાં આવે તે પહેલાં અરજદારની તરફેણમાં નિહિત અધિકારો પણ પ્રાપ્ત થયા હતા.

૨.૭ ૩.૮.૨૦૧૭ પર, અરજદારે ઘરના વપરાશ માટે માલને સાફ કરવા માટે ૩.૮.૨૦૧૭ તારીખનું બિલ ઓફ એન્ટ્રી નં.૨૭૧૪૪૧૪ દાખલ કર્યું હતું, જેમાં તેણે ડીજીએફટી દ્વારા તેને જારી કરાયેલ ઇપીસીજી અધિકૃતતાના આધારે મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને ૧જીએસટીમાંથી છૂટનો દાવો કર્યો હતો. પાંચમા પ્રતિવાદી-કસ્ટમ્સના ડેપ્યુટી કમિશનરે ઇપીસીજી અધિકૃતતાના આધારે મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપી હોવા છતાં, તેમણે અરજદારને રૂ.૧૩,૨૬,૮૪,૪૬૨-ના કુલ મૂલ્યના ૧૮ ટકાના દરે રૂ.

૨.૮ અરજદારનો કેસ એ છે કે ૧.૭.૨૦૧૭ ની અસરથી, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ માલની આયાત પર

ચૂકવવાપાત્ર કસ્ટમ્સની વધારાની ડ્યુટીને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર આઈજીએસટી દ્વારા બદલવામાં આવી છે, પાંચમા પ્રતિવાદીએ સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭ દ્વારા ૧.૪.૨૦૧૫ ની સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-૫ સીયુએસ માં મર્યાદિત સુધારાને કારણે ઈપીસીજી અધિકૃતતા ધારકોને આઈજીએસટીની મુક્તિ આપી નથી.

૨.૮ અરજદારને આઈજીએસટીની ચુકવણી કર્યા વિના કેપિટલ ગૂડ્ઝને કિલચર કરવાની મંજૂરી ન હોવાથી, તેની પાસે આઈજીએસટી તરીકે રૂ. ૨,૩૮,૮૩,૨૦૩/- ચૂકવવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નહોતો અને આવી રકમ તેના ઇલેક્ટ્રોનિક ક્રેડિટ ખાતાવહીમાં આઈજીએસટી ક્રેડિટ તરીકે પ્રતિબિંબિત થતી હતી.તે અરજદારનો કેસ છે કે તેણે આજ સુધી કોઈ રકમનો ઉપયોગ કર્યો નથી અને તે તેના હિસાબી પુસ્તકોમાં પ્રાપ્ય તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો છે.આમ, અરજદારે તેના કેપિટલ ગૂડ્ઝને ઘરના વપરાશ માટે મંજૂરી અપાવવા માટે વિરોધ હેઠળ આઈજીએસટીની ચુકવણી કરી હતી.

૨.૧૦ ત્યારબાદ, ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ની અધિસૂચના નં.૩૩/૨૦૧૫-૨૦ દ્વારા, વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ ના પ્રકરણ ૫માં કેટલાક સુધારા કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં ભૌતિક નિકાસ માટે ઈપીસીજી ચોજના હેઠળ આયાત કરાયેલ મૂડી માલને પણ કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની અનુક્રમે પેટા-કલમ

(૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વસૂલવામાં આવતા સમગ્ર સંકલિત કરવેરા અને વળતર સેસમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ માં સુધારાને અનુસરીને, મૂળ સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ માં અનુરૂપ સુધારા કરીને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ તારીખની સૂચના નં.૭૯/૨૦૧૭-સીયુએસ દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.આમ, ઇ. પી. સી. જી. અધિકૃતતા ધારકોને માલની આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર સમગ્ર આઈ. જી. એસ. ટી. માંથી છૂટનો દાવો કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.આમ, ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૨.૧૦.૨૦૧૭ ના સમયગાળા દરમિયાન કેપિટલ ગૂઝ્લને મંજૂરી આપનારા આયાતકારોને માન્ય ઇપીસીજી અધિકૃતતા હોવા છતાં કસ્ટમ્સની વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી ન હતી.

૨.૧૧ અરજદારે સહાયક કમિશનર (કસ્ટમ્સ), ૧સીડી, અમદાવાદ સમક્ષ ૮.૬.૨૦૧૮ પર રિફંડ અરજી દાખલ કરી હતી અને દાવો કર્યો હતો કે આયાતનું આયોજન ઇપીસીજી લાઈસન્સ હેઠળ આ આધાર પર કરવામાં આવ્યું હતું કે વિદેશી વેપાર નીતિમાં નિર્ધારિત નિકાસ જવાબદારી હાથ ધરવા પર જે પણ કસ્ટમ્સની કોઈ ડ્યુટી ચૂકવવાપાત્ર નહીં હોય અને અચાનક મોટી માત્રામાં ૧જીએસટી વસૂલવામાં આવતા પરિણામે વિશાળ કાર્યકારી મૂડી ભંડોળ અવરોધિત થયું હતું કારણ કે પ્રોજેક્ટના ધિરાણમાં આની અપેક્ષા નહોતી અને

તેથી, પ્રોજેક્ટના ખર્ચને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો જેના આધારે પ્રોજેક્ટની નાણાકીય વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી.વધુમાં ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ તારીખની સૂચના નં.૭૯/૨૦૧૭ દ્વારા, આયાતને ફરીથી ઇ. પી. સી. જી. ધારક માટે આઈ. જી. એસ. ટી. સહિત કસ્ટમની તમામ ફરજોની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.

૨.૧૨ પાંચમા પ્રતિવાદીએ અરજદારની રિફંડ અરજીને નકારી કાઢવાની દરખાસ્ત કરતી ૧૮.૮.૨૦૧૮ તારીખની કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી.અરજદારે ઉપરોક્ત કારણદર્શક નોટિસના અનુસરણમાં ૭.૯.૨૦૧૮ પર તેને આપવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સુનાવણીમાં તેનો જવાબ તારીખ ૬.૯.૨૦૧૮ દાખલ કર્યો હતો.વિવાદિત મૂળ તારીખ ૨૯.૯.૨૦૧૮ ના આદેશ દ્વારા, પાંચમા પ્રતિવાદીએ રિફંડ અરજીને આ આધાર પર નકારી કાઢી હતી કે પ્રવેશ બિલ દાખલ કરવાની તારીખે, એટલે કે ૩.૮.૨૦૧૭, આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપતી કોઈ સૂચના અમલમાં ન હતી અને તેથી, આવી આઈજીએસટી ઉપરોક્ત આયાતી ચીજવસ્તુઓ પર વસૂલવામાં આવતી હતી અને તે અરજદાર દ્વારા યોગ્ય રીતે ચૂકવવામાં આવી હતી.અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અરજદારે અહીં ઉપર નોંધાયેલી રાહત માંગતી હાલની અરજી દાખલ કરી છે.

૩. શ્રી મિહિર જોશી, વરિષ્ઠ વકીલ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે અનિવાર્યપણે લેવી એ કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની વસૂલાત છે અને તે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કસ્ટમ્સ અથવા કસ્ટમ્સની વધારાની ફરજોની વસૂલાતથી અલગ નથી અને તેથી, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી મુક્તિમાંથી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) ને બાકાત રાખવા માટે કોઈ તર્ક નથી અને તેથી, કોઈપણ તર્કસંગત પરિમાણો અથવા સમર્થન પર બાકાત રાખી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અધિસૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭, જે ઈપીસીજી અધિકૃતતા ધારકોને કેપિટલ ગૂડ્ઝ પર ૧જીએસટીની છૂટનો દાવો કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે તે અયોગ્ય અને મનસ્વી છે.

૩.૧ એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ વચ્ચેનો સમયગાળો એકમાત્ર એવો સમયગાળો છે જે દરમિયાન આયાતી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ પર ૧જીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ ઉપલબ્ધ નથી, તે રજૂ કરવા માટે કે જો માલની આયાતમાં વિલંબ થયો હોત, તો અરજદાર મુક્તિ મેળવવા માટે હકદાર હોત.

૩.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સૂચના ૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ના આધારે, પ્રતિવાદીઓએ એવું માન્યું હતું કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ

તેના પર લાદવામાં આવતી વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે, તેથી, પ્રોમિસરી એસ્ટોપલનો સિદ્ધાંત લાગુ થશે અને પ્રતિવાદીઓ ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ વચ્ચેના સમયગાળા માટે ઇપીસીજી યોજના હેઠળ અધિકૃતતા હેઠળ મૂડી માલની આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) અને (૯) હેઠળ કસ્ટમ્સની વધારાની ડ્યુટી વસૂલ કરી શકશે નહીં.તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે શ્રી રેણુકા સુગર લિમિટેડ વિરુદ્ધ આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૮ (૩૬૦) ઇએલટી ૪૮૩, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:-

“૧૫. આ મુદ્દાનો મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે ભારત સરકારે સ્થાનિક ખાંડની કિંમતોને નિયંત્રિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ખાંડની નિકાસ પરની ફરજની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ પાછી ખેંચી લીધી હતી.આને અરજદારો જેવા નિકાસકારો સાથે કોઈ લેવાદેવા નહોતી.પુનઃઉત્પાદનની શરત પર અગાઉથી અધિકૃતતા સામે આયાત કરવામાં આવેલી કાચી ખાંડની સ્થાનિક ખાંડની કિંમત પર કોઈ અસર થઈ ન હતી.આવી નિકાસ પર નિકાસ વેરો લાદવાથી સ્થાનિક ખાંડની કિંમતોને નિયંત્રિત કરવાનો હેતુ પૂરો નહીં થાય.દેખીતી રીતે અજાણતાં મુક્તિ પાછી ખેંચવાથી અગાઉથી અધિકૃતતા સામે ખાંડની નિકાસને પણ અસર થઈ હોવાથી, ભારત સરકારે વેપાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર, આવા વર્ગ સુધી

મર્યાદિત મુક્તિ ઝડપથી ફરીથી રજૂ કરી.આ રીતે ખૂબ જ સ્પષ્ટ રીતે, ભારત સરકાર અજાણતાં થયેલી ભૂલને સુધારી રહી હતી અથવા અજાણતાં છૂટ પાછી ખેંચી રહી હતી.જો એમ હોય તો, ૦૬.૦૭.૨૦૧૬ તારીખની મુક્તિ સૂચના સ્પષ્ટતા અથવા ઉપચારાત્મક પ્રકૃતિ તરીકે જોવી આવશ્યક છે.અન્ય કોઈ પણ અભિપ્રાય નિકાસકારોના ઉપરોક્ત વર્ગને લગભગ ત્રણ અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે બાકાત રાખશે, જે વિભાગને નિકાસ ડ્યુટી વસૂલવાની મંજૂરી આપશે, જે ભારત સરકારની નીતિનું સંપૂર્ણપણે અનિરૂદ્ધનીય પરિણામ છે.

૧૬. અમે આ અભિપ્રાય સુપ્રીમ કોર્ટ અને આ કોર્ટની અગ્રતાના આધારે બનાવ્યો છે. ડબલ્યુ. પી. આઈ. એલ. લીમીટેડ ના કિસ્સામાં વી. કોમ.સી. એક્સ., મેરઠના ૨૦૦૫ (૧૮૧) ઈ. એલ. ટી. ૩૫૯ (એસ. સી.) માં નોંધાયેલા અહેવાલમાં સુપ્રીમ કોર્ટે એક એવા કેસની વિચારણા કરી હતી જેમાં મુક્તિ જાહેરનામું પાછું ખેંચવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ ટૂંક સમયમાં જ પાવર સંચાલિત પંપના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા ભાગો પર એક્સાઈઝ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપતું નવું જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.કોર્ટે નોંધ્યું હતું કે આવી મુક્તિ આપવા માટે ભારત સરકારની સુસંગત નીતિ છે.પછીના જાહેરનામામાં પ્રથમ વખત મુક્તિ આપવામાં આવી ન હતી.એવું માનવામાં આવ્યું હતું

કે આવી સૂચના માત્ર સ્પષ્ટતા છે અને તેથી તે પૂર્વલક્ષી અસર સાથે લાગુ થશે.

૧૭. તેવી જ રીતે રાલ્સન (ઇન્ડિયા) લિમિટેડના કિસ્સામાં વિ.કોમ.૨૦૧૫ (૩૧૯) ઇએલટી ૨૩૪ (એસ. સી.) માં નોંધાયેલા સી. એક્સ., ચંદીગઢ-૧ ના અહેવાલમાં સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષની હકીકતો એ હતી કે ભારત સરકારે સંયુક્ત રબરના કિસ્સામાં મુક્તિ જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું.આવી મુક્તિ ૦૧.૦૩.૧૯૯૪ તારીખની સૂચના દ્વારા પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી પરંતુ ૨૮.૦૩.૧૯૯૪ તારીખની સૂચના દ્વારા ફરીથી રજૂ કરવામાં આવી હતી.૦૧.૦૩.૧૯૯૪ થી ૨૭.૦૩.૧૯૯૪ વચ્ચેનો સમયગાળો બહાર આવ્યો હતો.સુપ્રીમ કોર્ટે ડબલ્યુ. પી. આઈ. એલ. લીમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં નિર્ણય પર આધાર રાખીને એવું માન્યું હતું કે પછીની મુક્તિ સૂચના વચગાળાના સમયગાળા દરમિયાન પણ લાગુ થશે.

૧૮. ગુજરાત પેરાફિન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કિસ્સામાં વિ.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયાએ ૨૦૧૨ (૨૮૨) ઇએલટી ૩૩ (ગુજરાત) માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે આ અદાલતની ખંડપીઠે એક એવા કેસની વિચારણા કરી હતી જેમાં ભારત સરકારે લગભગ ૧૬ મહિનાના અંતરાલ પછી છૂટ

ફરીથી રજૂ કરવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લીધાં હતાં.કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે આવી છૂટની પૂર્વલક્ષી અસર પડશે.”

૩.૩ રિલાયન્સને બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ સુપ્રભાત સ્ટીલ લિમિટેડ (૧૯૯૯) ૧ એસ. સી. સી. ૩૧ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

“૭. બીજા પ્રશ્ન પર આવીએ, એટલે કે બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને રાજ્ય સરકાર દ્વારા જાહેરનામું બહાર પાડવું, તે સાચું છે કે આવા જાહેરનામા બહાર પાડવાથી ઔદ્યોગિક એકમોને રાજ્ય સરકાર દ્વારા તેની પોતાની ઔદ્યોગિક પ્રોત્સાહન નીતિમાં જાહેર કરાયેલા પ્રોત્સાહનો અને લાભોનો લાભ લેવાનો અધિકાર મળે છે.પરંતુ આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે રાજ્ય સરકારને પ્રોત્સાહન નીતિ હેઠળ જ ઔદ્યોગિક એકમને અન્યથા ઉપલબ્ધ હોય તેવા કોઈપણ લાભને નકારવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.આ પ્રકારની નીતિને મંત્રીમંડળ દ્વારા જ મંજૂરી મળ્યા બાદ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઔદ્યોગિક પ્રોત્સાહન નીતિ બહાર પાડવામાં આવે છે.બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા નાણાં વિભાગમાં જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવે છે, જે ઔદ્યોગિક નીતિમાં જ

લેવામાં આવેલા ઉદ્દેશો અને નીતિગત નિર્ણયોને અમલમાં મૂકવા માટે જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવે છે.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સરકારી આદેશ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ કોઈપણ જાહેરનામું, જો સરકારી ઠરાવમાં જાહેર કરવામાં આવેલી ઔદ્યોગિક નીતિને પ્રતિકૂળ હોવાનું જણાય છે, તો ઉપરોક્ત જાહેરનામું તે હદ સુધી ખરાબ હોવું જોઈએ.હાથમાં રહેલા કેસમાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા ૪-૪-૧૯૯૪ પર બહાર પાડવામાં આવેલ જાહેરનામાની હાઈકોર્ટ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી છે અને તે યોગ્ય રીતે, ઔદ્યોગિક પ્રોત્સાહન નીતિ, ખાસ કરીને કલમ ૧૦.૪ (૧) (બી) માં સમાવિષ્ટ નીતિથી વિપરીત હોવાનું જાણવા મળ્યું છે.પરિણામે, ઉચ્ચ અદાલતે જાહેરનામાના તે ભાગને રદ કરીને સંપૂર્ણપણે ન્યાયી ઠેરવ્યો હતો જે કલમ ૧૦.૪ (૧) ની પેટા-કલમ (બી) ને પ્રતિકૂળ છે અને અમને ઉચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત જાહેરનામાને રદ કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી હોય તેવું લાગતું નથી.અમે શ્રી ક્ષિપેદીની એ દલીલને સ્વીકારવા માટે સહમત નથી કે બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે જાહેરનામું બહાર પાડવાનું સરકાર માટે ખુલ્લું રહેશે, જે પ્રોત્સાહન નીતિને ઓવરરાઈડ કરી શકે છે.અમારા માનવામાં આવેલા અભિપ્રાયમાં બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૩) માં "આવી શરતો

અને પ્રતિબંધો જે તે લાદશે" એ અભિવ્યક્તિ રાજ્ય સરકારને પ્રોત્સાહનો અને લાભોને નકારી કાઢવા માટે અધિકૃત કરશે નહીં જે કોઈ પણ ઔદ્યોગિક એકમ અન્યથા સામાન્ય નીતિ ઠરાવ હેઠળ જ હકદાર હશે.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે ૪-૪-૧૯૯૪ તારીખના જાહેરનામાના એક ભાગને રદ કરવામાં હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા જોતા નથી."

૩.૪ રિલાયન્સને ઝારખંડ રાજ્ય વિરુદ્ધ ટાટા કમિન્સ લિમિટેડ (૨૦૦૬) ૪ એસસીસી ૫૭ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં તે આ રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું:—

"૧૬. સૂચનાઓ સાથે વાંચીને ઉપરોક્ત નીતિનું વિશ્લેષણ કરતા પહેલા, "કર" શબ્દનો અર્થ ધ્યાનમાં રાખવો મહત્વપૂર્ણ છે.કરવેરા એ સામાન્ય આવક વધારવા માટેની ચૂકવણી છે.તે એક બોજ છે.તે ચૂકવણી કરવાની ક્ષમતા અથવા ક્ષમતાના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે.તે રાજ્યની કરવેરાની શક્તિનું પ્રકટીકરણ છે.કાયદા હેઠળ કરવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ એ કર જવાબદારીમાંથી મુક્તિ છે.તેથી, આવી દરેક મુક્તિ સૂચના કડક રીતે વાંચવી પડશે.જો કે, જ્યારે ઔદ્યોગિક નીતિની મુદત તરીકે પછાત વિસ્તારમાં ઉદ્યોગ સ્થાપવા માટે કર મુક્તિ આપવાનું

વચન આપવામાં આવે છે, ત્યારે આપણે ઔદ્યોગિક નીતિના સંદર્ભમાં અમલીકરણની સૂચનાઓ વાંચવી પડશે.આવા કિસ્સામાં, મુકિત સૂચનાઓને ઔદ્યોગિક નીતિ દ્વારા પરિકલ્પિત ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને ઉદારતાથી વાંચવી પડશે અને કરવેરા કાયદા હેઠળ કર જવાબદારીમાંથી મુકિતના કિસ્સામાં કડક અર્થમાં નહીં.”

૩.૫ ડબલ્યુ. પી. આઈ. એલ. લીમિટેડ વી ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો.સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના કમિશનર, મેરઠ, યુપી, ૨૦૦૫ (૧૮૧) ઈએલટી ૩૫૯ (એસસી) (૨૦૦૫) ૩ એસસીસી ૭૩, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

“૧૪. અમારા મતે, સત્તાવાળાઓએ માંગને જાળવી રાખવામાં અને અપીલકર્તાને આબકારી જકાત ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં ભૂલ કરી હતી.

૧૫. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, શિલોંગ વિ. વુડ ક્વોર્ટ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ, (૧૯૯૫) ૩ એસસીસી ૪૫૪ કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવો પણ યોગ્ય છે.તે કિસ્સામાં, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે સ્પષ્ટીકરણાત્મક

જાહેરનામું પાછલી અસરથી અમલમાં આવશે.આવી સૂચના માત્ર સ્થિતિને સ્પષ્ટ કરે છે અને સ્પષ્ટ કરે છે કે શું ગર્ભિત હતું.પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને સમાપ્ત કરવા માટે સ્પષ્ટીકરણાત્મક સૂચનાઓ જારી કરવામાં આવી છે.

૧૬. ફેક્ટરી પરિસરની અંદર ફેક્ટરી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોને મુક્તિ આપવાની સરકારની સુસંગત નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ન કહી શકાય કે ૧ માર્ચ, ૧૯૯૪ ના રોજ જાહેરનામું બહાર પાડતી વખતે, જે વસ્તુ કાર્યરત હતી તેના સંદર્ભમાં મુક્તિ કાં તો પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અથવા રદ કરવામાં આવી હતી.આ કાર્યવાહી માત્ર કેટલીક સૂચનાઓને રદ કરવા અને સંયુક્ત સૂચના જારી કરવાના દષ્ટિકોણથી કરવામાં આવી હતી.આ નીતિ ચથાવત્ રહી હતી અને વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવતી માંગને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉદ્યોગો દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી હતી અને સંતોષ પામ્યા પછી, કેન્દ્ર સરકારે ૨૫ એપ્રિલ, ૧૯૯૪ના રોજ સ્પષ્ટીકરણાત્મક જાહેરનામું નં.૯૫/૯૪ બહાર પાડ્યું હતું.તે પંપના ઉત્પાદન માટે ફેક્ટરીમાં ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોના સંદર્ભમાં પ્રથમ વખત મુક્તિ આપતી નવી સૂચના નહોતી, પરંતુ સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી અને સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી જે ગર્ભિત હતી.”

૩.૬ રિલાયન્સને રાલ્સન (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ વિરુદ્ધના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું.કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, ચંદીગઢ-૧,૨૦૧૫ (૩૧૯) ઇએલટી ૨૩૪ (એસ.સી.) (૨૦૧૫) ૧૪ એસસીસી ૬૭૯, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૮. આપણે અહીં નિર્દેશ કરી શકીએ કે આ મુદ્દો પ્રથમ વખત આ અદાલત સમક્ષ આવ્યો નથી.ડબલ્યુ. પી. આઇ. એલ. લીમિટેડ ના કિસ્સામાં વી.સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝના કમિશનર, મેરઠ, યુ. પી., ૨૦૦૫ (૧૮૧) ઇ. એલ. ટી. ૩૫૯ (એસ. સી.), આ અદાલત 'પાર્ટ ઓફ પાવર ટ્રિવેન પમ્પ્સ' તરીકે ઓળખાતા ઉત્પાદનના સંબંધમાં હોવા છતાં લગભગ સમાન હકીકતની સ્થિતિથી ચિંતિત હતી.પાવર સંચાલિત પંપોને પણ એ જ રીતે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, જે મુક્તિ ઉત્પાદકોને ૧૯૭૮થી ઉપલબ્ધ હતી.જાહેરનામા નં.૬૯/૯૪-સીઇ, તારીખ ૧-૩-૯૪ જેમાં અગાઉની ૩૮૯ સૂચનાઓમાંથી મુક્તિ રદ કરવામાં આવી હતી, તેમાં પાવર સંચાલિત પંપના ભાગના સંદર્ભમાં જાહેરનામું પણ રદ કરવામાં આવ્યું હતું.ત્યારબાદ, તે જ વસ્તુને ૨૫-૪-૧૯૯૪ પર બહાર પાડવામાં આવેલી સૂચના નં.૯૫/૯૪-સીઇ દ્વારા ફરીથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.આ રીતે, જ્યાં સુધી પાવર

સંચાલિત પંપના ભાગોની વાત છે, ત્યાં સુધી ૧-૩-૯૪ થી ૨૪-૪-૧૯૯૪ સુધીના સમયગાળા માટે તેના સંદર્ભમાં કોઈ મુકિત નહોતી.

૯. ઉપરોક્ત કેસમાં કરદાતાએ એવી દલીલ કરીને એ જ અરજી કરી હતી કે ૧-૩-૯૪ તારીખની સૂચના દ્વારા મુકિત આપવાનો નિર્ણય અજાણતાં ભૂલ હતી અને સરકારે આ ભૂલને સમજીને મુકિત ફરીથી રજૂ કરી હોવાથી તેને માત્ર સુધારાત્મક અને સ્પષ્ટીકરણાત્મક પ્રકૃતિ તરીકે ગણવામાં આવશે.ઉપરોક્ત ચુકાદામાં આ અદાલત દ્વારા આ દલીલ સ્વીકારવામાં આવી હતી કે ૧-૩-૯૪ થી ૨૪-૪-૯૪ સુધીના સમયગાળા દરમિયાન પણ, પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોના ઉત્પાદકોને મુકિત મળતી રહેશે.ઉપરોક્ત ચુકાદાનો સંબંધિત ભાગ જે વર્તમાન કેસને પણ લાગુ પડે છે તે નીચે પેરા ૧૬-૧૭ માં પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

“૧૬. ફેક્ટરી પરિસરમાં ફેક્ટરી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોને મુકિત આપવાની સરકારની સુસંગત નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ન કહી શકાય કે ૧ માર્ચ, ૧૯૯૪ ના રોજ જાહેરનામું બહાર પાડતી વખતે, જે વસ્તુ કાર્યરત હતી તેના સંદર્ભમાં મુકિત કાં તો પાછી ખેંચી

લેવામાં આવી હતી અથવા રદ કરવામાં આવી હતી.આ કાર્યવાહી માત્ર કેટલીક સૂચનાઓને રદ કરવા અને સંયુક્ત સૂચના જારી કરવાના દષ્ટિકોણથી કરવામાં આવી હતી.આ નીતિ યથાવત્ રહી હતી અને વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવતી માંગને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉદ્યોગો દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી હતી અને સંતોષ પામ્યા પછી, કેન્દ્ર સરકારે ૨૫ એપ્રિલ, ૧૯૯૪ના રોજ સ્પષ્ટીકરણાત્મક જાહેરનામું નં.૯૫/૯૪ બહાર પાડ્યું હતું.તે પંપના ઉત્પાદન માટે ફેક્ટરીમાં ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોના સંદર્ભમાં પ્રથમ વખત મુક્તિ આપતી નવી સૂચના નહોતી, પરંતુ સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી અને સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી જે ગર્ભિત હતી.”

૧૭. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમારા મતે, અપીલને મંજૂરી આપવી જોઈએ અને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે.નીચે આપેલા સત્તાવાળાઓ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને અનુસરીને અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી ડિપોઝિટ, જો કોઈ હોય તો, તેને પરત કરવામાં આવશે.જોકે, કેસની

હકીકતો અને સંજોગોમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપવામાં આવશે નહીં.”

૧૦. જેમ આપણે જોઈએ છીએ કે સંયુક્ત રબરને પણ તે જ તારીખની ૧-૩-૯૪ સૂચના દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી અને તે જ રીતે ૨૮-૩-૧૯૯૪, ડબલ્યુ. પી. આઈ. એલ. લીમીટેડ ના ગુણોત્તર પર બહાર પાડવામાં આવેલી અન્ય સૂચના દ્વારા ફરીથી રજૂ કરવામાં આવી હતી. કેસ વર્તમાન કેસને પણ લાગુ પડશે.પરિણામે, માત્ર આ આધાર પર, આ અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને અપીલકર્તાઓ સામે ઉઠાવવામાં આવેલી માંગને રદ કરવામાં આવે છે.”

૩.૭ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જો સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ ને પ્રતિબંધ લાદવા તરીકે સ્વતંત્ર રીતે વાંચવી પડે, તો સૂચના અરજદારને આપેલા પ્રોમિસરી એસ્ટોપલની ખોટી પડે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદેશી વેપાર નીતિમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર મુક્તિ મેળવવા માટે હકદાર છે; અને આવી રજૂઆતને અમલમાં મૂકવાની સૂચના પ્રોમિસરી એસ્ટોપલને આધિન રહેશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે શ્રી રેણુકા સુગર લિમિટેડ વિ. ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે તેમ કાઢી નાખવા અને ઉમેરવાનું પણ શક્ય છે.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (સુપ્રા).

૩.૮ એમ. આર. એફ. લિમિટેડ, કોહાયમ વિરુદ્ધ સહાયક કમિશનર (મૂલ્યાંકન) વેચાણવેરો અને અન્યો, (૨૦૦૬) ૮ એસ. સી. સી. ૭૦૨ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર રિલાયન્સને મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

“૩૬. કાસિન્કા ટ્રેડિંગ કેસ, (૧૯૯૫) ૧ એસ. સી. સી. ૨૭૪ માં, પ્રશ્નમાં સૂચના એક નિશ્ચિત સમયગાળા માટે કસ્ટમ્સ મુક્તિ સૂચના હતી. પુરનામી ઓઈલ મિલ્સના કેસ, ૧૯૮૬ સપ્લિમેન્ટ એસ. સી. સી. ૭૨૮ અને શ્રી બકુલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના કેસ, (૧૯૮૭) ૧ એસ. સી. સી. ૩૧ના ચુકાદાઓને આ આધાર પર અલગ પાડવામાં આવ્યા હતા કે તે કેસોમાં જાહેરાતો પ્રોત્સાહન સૂચનાઓ હતી. તે પેરા ૨૭ માં જોવા મળ્યું હતું:

“ફરીથી બકુલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) માં અનુરૂપ ક્ષેત્રમાં ઉદ્યોગો સ્થાપવા માટે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી અને કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે સરકાર તેના દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલી મુક્તિ ત્યારે જ પાછી ખેંચી શકે છે જ્યારે આવી ઉપાડ પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના નિયમને ઠેસ પહોંચાડ્યા વિના કરી શકાય અને સમગ્ર

ચોક્કસ સમયગાળા માટે છૂટનો દાવો કરવા માટે હકદાર ઉદ્યોગને વંચિત કર્યા વિના, જેના માટે પ્રોત્સાહન આપતી વખતે તેને છૂટ આપવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું.તેથી આ બંને કેસો અપીલકર્તાના કેસને આગળ ધપાવી શકતા નથી અને હકીકતો પર અલગ પાડી શકાય છે કારણ કે આ કેસમાં બહાર પાડવામાં આવેલી કાયદાની કલમ રૂપ હેઠળની મુક્તિ સૂચના પીવીસી રેક્રિનનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ ઉદ્યોગની સ્થાપના માટે કોઈ પ્રોત્સાહન આપતી નથી અને બીજી તરફ જાહેર હિતમાં વૈધાનિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ જાહેર હિતમાં ફરીથી તે જ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.અમારા મતે, સરકાર દ્વારા તેની નીતિ પર કાર્યવાહી ન કરવા અને તેની સમીક્ષા ન કરવાના કોઈ સ્પષ્ટ વચનની ગેરહાજરીમાં અપીલકર્તાઓ માટે કોઈ વાજબી પૂર્વગ્રહ પેદા થયો ન હતો, ભલે તે જરૂરી હોય અને "જાહેર હિત" આમ માંગતું હોય.આમ, આ કેસોના તથ્યો અને સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓ ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ રૂપ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી ઉપાડની સૂચના પર સવાલ

ઉઠાવવા માટે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરી શકતા નથી.

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

૩૭. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ નેસ્લે ઇન્ડિયા લિમિટેડ, ૨૦૦૪ (૬) એસ. સી. સી. ૪૬૫ કેસમાં આ અદાલત દ્વારા કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી મુક્તિ જાહેરનામાની અંતર્ગત પ્રકૃતિના આધારે કાસિંકા ટ્રેડિંગ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણયને અલગ પાડવામાં આવ્યો છે. કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ જાહેરનામાના સંદર્ભમાં પણ આ અદાલતે એવો મત વ્યક્ત કર્યો છે કે આવી જાહેરનામું પાછું ખેંચવું પણ "મનસ્વી" અથવા "ગેરવાજબી" ન હોવું જોઈએ (જુઓ દાઈ-ઈચી કરકરીયા લિમિટેડ વી.યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૦૦ (૪) એસસીસી ૫૭).

૩૮. કલમ ૧૪ અને નિષ્પક્ષતાના નિયમ પર આધારિત કાયદેસર અપેક્ષા ધરાવતો સિદ્ધાંત આ અદાલત દ્વારા બન્નારી અમ્માન સુગર લિમિટેડમાં ફરીથી દર્શાવવામાં આવ્યો છે. વિ. વાણિજ્યિક કર અધિકારી, ૨૦૦૫ (૧) એસ. સી. સી. ૬૨૫.તે પેરા ૮ અને ૯ માં જોવા મળ્યું હતું:

"૮.ખાનગી કાયદામાં આવી સારવાર મેળવવાનો કોઈ કાનૂની અધિકાર ન હોવા છતાં, વ્યક્તિને વહીવટી સત્તા દ્વારા ચોક્કસ રીતે વર્તવામાં આવે તેવી 'કાયદેસર અપેક્ષા' હોઈ શકે છે.અપેક્ષા ક્યાં તો પ્રતિનિધિત્વ અથવા સત્તા દ્વારા કરવામાં આવેલા વચનથી ઊભી થઈ શકે છે, જેમાં ગર્ભિત પ્રતિનિધિત્વનો સમાવેશ થાય છે, અથવા ભૂતકાળની સુસંગત પ્રથાથી.ન્યાયિક સમીક્ષાના વિકસતા કાયદામાં કાયદેસર અપેક્ષાઓના સિદ્ધાંતનું મહત્વપૂર્ણ સ્થાન છે.જો કે, આ કેસમાં સિદ્ધાંતની તપાસ કરવી જરૂરી નથી, માત્ર એ નોંધવું પૂરતું છે કે કાયદેસરની અપેક્ષા એ વ્યક્તિને સક્ષમ કરવા માટે પૂરતું વ્યાજ પ્રદાન કરી શકે છે કે જે ન્યાયિક સમીક્ષા માટે અરજી કરવા માટે અદાલતની રજા મેળવવાના મૂળ અધિકારના અસ્તિત્વ તરફ નિર્દેશ કરી શકતો નથી.તે સામાન્ય રીતે સંમત થાય છે કે 'કાયદેસરની અપેક્ષા' અરજદારને ન્યાયિક સમીક્ષા માટે પૂરતો અધિકાર આપે છે અને કાયદેસરની અપેક્ષાનો સિદ્ધાંત મોટાભાગે નિર્ણય લેતા પહેલા ન્યાયી સુનાવણીના અધિકાર સુધી મર્યાદિત રહે છે, જેના પરિણામે વચન નકારવામાં આવે છે

અથવા વચન પાછું ખેંચવામાં આવે છે.આ સિદ્ધાંત વહીવટી સત્તાવાળાઓ પાસેથી સીધા રાહતનો દાવો કરવાનો અવકાશ આપતો નથી કારણ કે તેમાં કોઈ સ્ફટિકીકૃત અધિકાર સામેલ નથી.આવી કાયદેસર અપેક્ષાઓના રક્ષણ માટે અપેક્ષાઓની પરિપૂર્ણતાની જરૂર નથી જ્યાં ઓવરરાઈડિંગ જાહેર હિત અન્યથા જરૂરી છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં કોઈ ચોક્કસ નિર્ણય લેવાથી વ્યક્તિની કાયદેસરની અપેક્ષા પૂર્ણ થતી નથી, ત્યારે નિર્ણય લેનારે કેટલાક ઓવરરાઈડિંગ જાહેર હિત દર્શાવીને આવી અપેક્ષાના અસ્વીકારને યોગ્ય ઠેરવવો જોઈએ.(જુઓ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. હિન્દુસ્તાન ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન, એઆઈઆર ૧૯૯૪ એસસી ૯૮૮).

૯. જ્યારે કાર્યકારી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને નીતિમાં ફેરફાર કરવાની વિવેકબુદ્ધિ, જ્યારે કોઈ પણ કાયદા અથવા નિયમ દ્વારા કચડી ન નાખવામાં આવે ત્યારે પૂરતી વ્યાપક હોય છે, ત્યારે કલમ ૧૪ ની દ્રષ્ટિએ જે અનિવાર્ય અને ગર્ભિત છે તે એ છે કે નીતિમાં ફેરફાર વાજબી રીતે થવો જોઈએ અને એવી છાપ આપવી જોઈએ નહીં કે તે મનસ્વી રીતે અથવા કોઈપણ ખોટા માપદંડ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.કલમ

૧૪નો વ્યાપક વ્યાપ અને રાજ્યની પ્રવૃત્તિના ક્ષેત્રને ધ્યાનમાં લીધા વિના આ ટચસ્ટોન પર તેની માન્યતા માટે લાયક દરેક રાજ્યની કાર્યવાહીની જરૂરિયાત એક સ્વીકૃત સિદ્ધાંત છે.કલમ ૧૪ની મૂળભૂત જરૂરિયાત રાજ્ય દ્વારા કાર્યવાહીમાં નિષ્પક્ષતા છે, અને સાર અને સારમાં બિન-મનસ્વીતા એ નિષ્પક્ષ રમતની ધબકારા છે.ન્યાયિક સમીક્ષાના પેનોરમામાં ક્રિયાઓ માત્ર એટલી હદ સુધી સ્વીકાર્ય છે કે રાજ્યએ સ્પષ્ટ કારણોસર માન્ય રીતે કાર્ય કરવું જોઈએ, કોઈ પણ ખોટા હેતુ માટે તરંગી રીતે નહીં.મનસ્વીપણાનો અર્થ અને સાચો અર્થ અને ખ્યાલ ચોક્કસપણે વ્યાખ્યાયિત કરતાં વધુ સરળતાથી જોવામાં આવે છે.વિવાદિત કાર્યવાહી મનસ્વી છે કે નહીં તે પ્રશ્નનો જવાબ આખરે આપેલ કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આપવામાં આવે છે.આવા કિસ્સાઓમાં લાગુ કરવા માટે એક મૂળભૂત અને સ્પષ્ટ કસોટી એ જોવાનું છે કે શું વિવાદિત ક્રિયામાંથી કોઈ સ્પષ્ટ સિદ્ધાંત ઉભરી આવે છે અને જો એમ હોય તો, શું તે ખરેખર વાજબીતાની કસોટીને સંતોષે છે.

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

૩૯. એમ. આર. એફ. એ કેરળ રાજ્યમાં એક વચન હેઠળ મોટું રોકાણ કર્યું હતું કે તેને સાત વર્ષના સમયગાળા માટે વેચાણવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે.તેને પાત્રતાનું પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું.મુક્તિ આદેશ પણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.જ્યારે રાજ્ય સરકારે રાજ્યમાં ઔદ્યોગિક વિકાસ, શ્રમ અને રોજગારમાં યોગદાનના રૂપમાં એમ. આર. એફ. દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણનો લાભ મેળવ્યો હતો અને રાજ્યના હિસ્સાના રૂપમાં રાજ્યના ખજાનાને પણ મોટો ફાયદો થયો હતો, એટલે કે રૂ. કેરળ રાજ્યમાં ૧૭૭ કરોડ.રાજ્ય સરકાર દ્વારા આક્ષેપ કરાયેલ કાર્યવાહી અત્યંત અન્યાયી, ગેરવાજબી, મનસ્વી છે અને તેથી તે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન છે.જો તે મનસ્વી અથવા ગેરવાજબી હોય તો રાજ્યની કાર્યવાહીને ચલાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.ઈ. પી. રોયપ્પા વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય, ૧૯૭૪ (૪) એસ. સી. સી. ૩ કેસમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે જ્યાં કોઈ અધિનિયમ મનસ્વી છે, ત્યાં તેમાં ગર્ભિત છે કે તે રાજકીય તર્ક અને બંધારણીય કાયદા બંને અનુસાર અસમાન છે અને તેથી તે કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે.રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતના પરિણામે પક્ષની તરફેણમાં ઊભી થતી સમાનતા "ન્યાય અને ન્યાયી રમત" ના મૂળભૂત ખ્યાલ પર આધારિત છે.અમારા મતે, ૧૫.૧.૧૯૯૮ માંથી મુક્તિનો ઉપરોક્ત લાભ છીનવી

લેવાનો પ્રયાસ અને તે રીતે કુલ ૭ વર્ષના સમયગાળામાંથી ૫ વર્ષથી વધુ સમય માટે એમઆરએફને મુક્તિનો લાભથી વંચિત રાખવાનો પ્રયાસ અત્યંત મનસ્વી, અન્યાયી અને ગેરવાજબી છે અને તે રદ થવાને પાત્ર છે.કોઈ પણ સંજોગોમાં રાજ્ય સરકાર પાસે એસ. આર. ઓ. ૧૭૨૯/૯૩ માં પૂર્વલક્ષી સુધારો કરવાની સત્તા નથી, જે એમ. આર. એફ. ને પહેલેથી જ પ્રાપ્ત થયેલા અધિકારોને અસર કરે છે.”

૩.૯ તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અરજીમાં જે રાહતની વિનંતી કરવામાં આવી છે તેના સંદર્ભમાં અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે.

૪. અરજીનો વિરોધ કરતા પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ શ્રી પાર્થ ભટ્ટે વિદેશી વેપાર નીતિ, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ અને ખાસ કરીને તેના પ્રકરણ ૫ તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જે નિકાસ પ્રોત્સાહન કેપિટલ ગુડ્સ (ઇપીસીજી) યોજના માટે જોગવાઈ કરે છે.વિદેશ વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ના પરિચ્છેદ ૫.૦૧ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે ઇ. પી. સી. જી. યોજના માટે જોગવાઈ કરે છે, તે રજૂ કરવા માટે કે જી. એસ. ટી. શાસનની શરૂઆત પહેલાં, પરિચ્છેદ ૫.૦૧ (એ) પૂર્વ-ઉત્પાદન, ઉત્પાદન અને ઉત્પાદન પછીના મૂડી માલની આયાતને શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર મંજૂરી આપે છે.વૈકલ્પિક રીતે, અધિકૃત ધારક વિદેશી વેપાર નીતિના ફકરા ૫.૦૭ અનુસાર સ્પેશી સોતોમાંથી મૂડીગત

માલની ખરીદી પણ કરી શકે છે.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ ડ્યુટી મુક્તિ યોજના અનુરૂપ જાહેરનામું બહાર પાડીને લાગુ કરવામાં આવી છે, તે મુજબ, ઇ. પી. સી. જી. યોજનાની જોગવાઈઓ ૧ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ સૂચના <આઈ. ડી. ૧> દ્વારા લાગુ કરવામાં આવી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, જીએસટી શાસનની શરૂઆત પછી, પ્રારંભિક ફકરામાં કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ "કલમ ૩ હેઠળ" શબ્દો અને આંકડાઓ અને કોંસ સાથે "કલમ ૩ હેઠળ" શબ્દો અને આકૃતિઓને બદલીને અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫ તારીખ ૨૯.૬.૨૦૧૭ દ્વારા તેમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત સુધારો કરતી વખતે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમો (૭) અને (૯) નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેવી જ રીતે, ઉપરોક્ત જાહેરનામાના ફકરા ૨માં "કલમ ૩ હેઠળ" શબ્દો અને આંકડાની શરત (૬) માં, પેટા-કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ "શબ્દો અને આંકડાઓ અને કોંસ" બદલવામાં આવ્યા હતા; જો કે, કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને (૯) નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો, જે સૂચવે છે કે મૂડીગત માલની આયાત પર આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાનો કોઈ ઇરાદો નહોતો.

જ.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ૨૯.૬.૨૦૧૭ તારીખની સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવા માટે, ડીજીએક્સટી એ ૩૦.૬.૨૦૧૭ તારીખની નં.૧૧/૨૦૧૮ ટ્રેડ નોટિસ જારી કરી હતી જેમાં નિયત કરવામાં આવ્યું હતું કે "આયાતકારોએ ૧જીએસટી ચૂકવવાની અને જીએસટી નિયમો હેઠળ ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ લેવાની જરૂર પડશે." એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, જ્યારે અરજદારે ૩.૮.૨૦૧૭ પર બિલ ઓફ એન્ટ્રી દાખલ કરી હતી, ત્યારે આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી ન હતી.

જ.૨ વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ની કલમ ૫ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ તારીખની નં.૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ જાહેરનામાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેને વિદેશી વેપાર નીતિના ફક્ત ૧ સાથે વાંચવામાં આવે છે, જેમાં સમયાંતરે સુધારો કરવામાં આવે છે, જેમાં સંબંધિત ભાગ અહીં નીચે કાઢવામાં આવે છે:-

“૨. પરિચ્છેદ ૫.૦૧ (અ) માં નીચે પ્રમાણે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે:

“ ૫.૦૧ (અ) ઇ. પી. સી. જી. યોજના પ્રિ-પ્રોડક્શન, પ્રોડક્શન અને પોસ્ટ-પ્રોડક્શન માટે શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર કેપિટલ ગૂઝ્ઝની આયાત કરવાની મંજૂરી આપે છે.ભૌતિક નિકાસ માટે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ આયાત કરાયેલી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓને પણ કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૭૫ (૧૯૭૫નો ૫૧) ની કલમ ૩ની અનુક્રમે પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વસૂલવામાં આવતા સંપૂર્ણ સંકલિત કરવેરા અને વળતર ઉપકરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે, જે મહેસૂલ વિભાગ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામામાં આપવામાં આવી શકે છે.વૈકલ્પિક રીતે, અધિકૃત ધારક એફ. ટી. પી. ના ફકરા ૫.૦૭ ની જોગવાઈઓ અનુસાર સ્વદેશી સ્ત્રોતોમાંથી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ પણ ખરીદી શકે છે.

૪.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, ત્યારબાદ આઈજીએસટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે; જો કે, જ્યારે અરજદારે મૂડીગત માલની આયાત કરી હતી તે સમયગાળા દરમિયાન, આવી આયાતને આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી ન હતી અને તેથી, અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રિફંડ અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી છે.

જ.૪ એવી ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મુક્તિ સામે કોઈ વચનભંગ ન હોઈ શકે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આપવામાં આવેલી મુક્તિ પ્રોત્સાહન દ્વારા નહોતી, પરંતુ અરજદારને આપવામાં આવેલી સુવિધા હતી અને નવો કાયદો, એટલે કે, ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટની રજૂઆત પર, આવી મુક્તિ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એવું ન કહી શકાય કે મુક્તિ ગેરવાજબી રીતે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી છે.વધુમાં, ૩૦.૬.૨૦૧૭ ની ટ્રેડ નોટિસના આધારે, કોઈ લાભ ઉપાડવામાં આવતો નથી, કારણ કે ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટના રૂપમાં આઈજીએસટી પરત કરવામાં આવે છે.

જ.૫ રિલાયન્સને કાસિન્કા ટ્રેડિંગ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૧૯૯૫) ૧ એસસીસી ૨૭૪ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:-

“૨૬. જ્યાં સુધી કેસોની બીજી બેચની વાત છે, ત્યાં સુધી ૧૯૮૩ના સીએ નંબર ૪૩૩૩-૩૪ ની હકીકતોની નોંધ લેવાની જરૂર છે.આ બંને અપીલ દિલ્લી હાઈકોર્ટના ૩-૩-૧૯૮૩ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે.આ બે અપીલમાં અપીલકર્તાઓ એલ્યુમિનિયમ વાહક અને એલ્યુમિનિયમ વાહક સ્ટીલના ઉત્પાદનમાં રોકાયેલા છે, જે વિવિધ રાજ્ય વિદ્યુત બોર્ડને પૂરા પાડવામાં આવે

છે.એલ્યુમિનિયમની સળીઓ અને સળિયા એ આવા વાહકના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી મૂળભૂત કાચી સામગ્રી છે.સ્થાનિક જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે, એલ્યુમિનિયમની સળીઓ અને એલ્યુમિનિયમની સળીઓ આયાત કરવી જરૂરી બની હતી.તેથી કેન્દ્ર સરકારે એલ્યુમિનિયમ વાયર રોડ્સ અને એલ્યુમિનિયમના સાગોળને સમગ્ર કસ્ટમ ડ્યુટી તેમજ તેના પર લાદવામાં આવતી વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવા માટે અધિસૂચના નંબર ૭૯-ક્યુ. તારીખ ૧૮-૪-૧૯૮૦ બહાર પાડી.જાહેરનામામાં એવી કલમ હતી કે આ જાહેરનામું ૩૦-૯-૧૯૮૦ સુધી અમલમાં રહેશે.તે જ સમયે, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અન્ય એક જાહેરનામું નંબર ૮૦-ક્યુ. બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું જેમાં ઉપરોક્ત વસ્તુઓને સમગ્ર સહાયક ફરજમાંથી પણ મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાઓ દાવો કરે છે કે બે મુક્તિ સૂચનાઓમાં સમાવિષ્ટ વચન અને ખાતરીના આધારે, તેઓએ વિદેશથી આ વસ્તુઓની ખરીદી માટે ઉપરોક્ત વસ્તુઓના ઉત્પાદક અને સપ્લાયરો સાથે વાટાઘાટો શરૂ કરી હતી.આ દરમિયાન, કેન્દ્ર સરકારે ૨૯-૮-૧૯૮૦ તારીખનું બીજું જાહેરનામું નંબર ૧૭૪સીયુએસ બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં અગાઉની જાહેરનામું નંબર ૭૯-સીયુએસ. તારીખ ૧૮-૪-૧૯૮૦ દોરવામાં આવી હતી અને તે જ તારીખે એટલે કે ૨૯-૮-૧૯૮૦, હજુ સુધી બીજું જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું જેમાં

૧૨ ટકા એડ વેલોરમ પર સહાયક ડ્યુટી વસૂલવામાં આવી હતી.અગાઉના જાહેરનામાને ૨૬ કર્યાના માંડ દસ દિવસ પછી, કેન્દ્ર સરકારે અન્ય એક જાહેરનામું નંબર ૧૮૬-ક્યુ. તારીખ ૯-૯-૧૯૮૦ બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં ફરી એકવાર વાયર સળિયા અને એલ્યુમિનિયમના સાગોળને કસ્ટમ્સની સમગ્ર ફરજમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.આ જાહેરનામું ૩૧-૩-૧૯૮૧ સુધી કાર્યરત રહેવાનું હતું અને તે અત્યાર સુધી અમલમાં છે.અપીલકર્તાઓની ફરિયાદ એ છે કે ૨૯-૮-૧૯૮૦ પર મુક્તિ જાહેરનામું પાછું ખેંચવું બિલકુલ વાજબી ન હતું અને આ દલીલ માટે સમર્થન એ હકીકત પરથી માંગવામાં આવે છે કે ઉપાડની જાહેરનામાના ૧૦ દિવસની અંદર, સરકારે પોતે ફરી એકવાર ૯-૯-૧૯૮૦ પર એક જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિને પુનર્જીવિત કરવામાં આવી હતી.વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ૧૦ દિવસના સમયગાળા દરમિયાન, આયાતકારો કે જેમનો માલ ભારતમાં આવ્યો હતો, તેમને કસ્ટમ ડ્યુટી તેમજ સહાયક ડ્યુટી બંને ચૂકવવા માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે જેમનો માલ ૯-૯-૧૯૮૦ પછી અથવા ૨૯-૮-૧૯૮૦ પહેલાં આવ્યો હતો તેમણે તે જ ચૂકવવાની જરૂર નહોતી.

૨૭. ખરેખર, હકીકતની સ્થિતિ પર રજૂઆત વિરોધાભાસી નથી પરંતુ હાઈકોર્ટ સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી કોઈપણ સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં અથવા આ અપીલમાં પણ તે સ્થાપિત કરવા માટે કે ૨૯-૮-૧૯૮૦ તારીખની સૂચના કોઈપણ ત્રાંસા અથવા બાહ્ય વિચારણા માટે જારી કરવામાં આવી હતી અને તે "જાહેર હિતમાં" નહોતી, અમે કેસોની પ્રથમ બેચ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે પહેલેથી જ આપેલા કારણોસર તે સૂચનામાં દોષ શોધવાનું શક્ય નથી. અપીલકર્તાઓ, જેઓ વ્યવસાયમાં છે, તેમણે વ્યવસાયમાં ભરતી માટે તૈયાર રહેવું પડશે. પુરનામી ઓઈલ મિલ્સ, ૧૯૮૬ પૂરક એસ. સી. સી. ૭૨૮ માં, ઔદ્યોગિકરણને વેગ આપવાના દષ્ટિકોણથી રાજ્યમાં નવો ઉદ્યોગ સ્થાપવા માટે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી અને તે હકીકતની સ્થિતિમાં જ પ્રોમિસરી એસ્ટોપલનો સિદ્ધાંત તેમાં અપીલકર્તાને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો. ફરીથી બહુલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, (૧૯૮૭) ૧ એસ. સી. સી. ૩૧ માં, તે અનુરૂપ વિસ્તારમાં ઉદ્યોગો સ્થાપવા માટે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી અને કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે સરકાર તેના દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલી મુક્તિ ત્યારે જ પાછી ખેંચી શકે છે જ્યારે આવી ઉપાડ પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના નિયમને ઠેસ પહોંચાડ્યા વિના કરી શકાય અને સમગ્ર ચોક્કસ સમયગાળા માટે છૂટનો દાવો કરવા માટે હકદાર

ઉદ્યોગને વંચિત કર્યા વિના, જેના માટે પ્રોત્સાહન આપતી વખતે તેને છૂટ આપવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું.તેથી આ બંને કેસો અપીલકર્તાના કેસને આગળ ધપાવી શકતા નથી અને હકીકતો પર અલગ પાડી શકાય છે કારણ કે આ કેસમાં બહાર પાડવામાં આવેલી કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળની મુક્તિ સૂચના પીવીસી રેક્રિનનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ ઉદ્યોગની સ્થાપના માટે કોઈ પ્રોત્સાહન આપતી નથી અને બીજી તરફ જાહેર હિતમાં વૈધાનિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ જાહેર હિતમાં ફરીથી તે જ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.અમારા મતે, સરકાર દ્વારા તેની નીતિ પર કાર્યવાહી ન કરવા અને તેની સમીક્ષા ન કરવાના કોઈ સ્પષ્ટ વચનની ગેરહાજરીમાં અપીલકર્તાઓ માટે કોઈ વાજબી પૂર્વગ્રહ પેદા થયો ન હતો, ભલે તે જરૂરી હોય અને "જાહેર હિત" આમ માંગતું હોય.આમ, આ કેસોના તથ્યો અને સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓ કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી ઉપાડની સૂચના પર સવાલ ઉઠાવવા માટે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરી શકતા નથી.

૪.૬ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ અરજદારને કોઈ પ્રોત્સાહન આપવામાં આવતું નથી જે તે સરકાર

સામે રાખી શકે અને મુક્તિ આપતી સૂચના કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવી હતી, તેથી, પ્રોમિસરી એસ્ટોપલનો સિદ્ધાંત વર્તમાન કેસમાં આકર્ષિત થશે નહીં.

૪.૭ રિલાયન્સને ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ વિ. કનક એક્સપોર્ટ્સ અને અન્ય (૨૦૧૬) ૨ એસસીસી ૨૨૬ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમાં કોર્ટે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:—

“૧૦૬. અમે કાસિન્કા ટ્રેડિંગ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૧૯૯૫) ૧ એસસીસી ૨૭૪ માં આ અદાલતના ચુકાદાનો યોગ્ય સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ.તે કિસ્સામાં, ભારત સરકારે "જાહેર હિત" માં કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ની કલમ ૨૫ (૧) હેઠળ જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં પીવીસી રેઝિનની આયાત પરની સંપૂર્ણ કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.આ જાહેરનામું ૩૧-૩-૧૯૮૧ સુધી અમલમાં રહેવાનું હતું.જો કે, ઉપરોક્ત તારીખ પહેલાં જ, ૧૯૮૦ના અન્ય એક જાહેરનામા દ્વારા, કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અને તેને ઘટાડીને ૪૦ ટકાથી વધુ એડ વેલોરમ તરીકે કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.આયાતકારે દલીલ કરી હતી કે ૧૫-૩-૧૯૭૯ ની મુક્તિ સૂચના પર આધાર રાખીને, તેણે

એવી સમજણ પર પીવીસી રેઝિનની આયાત માટે આદેશો આપ્યા હતા કે કોમોડિટીને કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી સંપૂર્ણપણે મુક્તિ આપવામાં આવી છે, સરકારને ૧૫-૩-૧૯૭૯ ની સૂચનામાં સમાવિષ્ટ રજૂઆતો દ્વારા બંધાયેલી હોવી જોઈએ અને સરકારને તેના વચન પર પાછા જવા માટે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના આધારે છીનવી લેવામાં આવી હતી. સરકારે આ આધાર પર મુક્તિ પાછી ખેંચવાનું વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે સરકારે સ્વદેશી અને આયાતી સામગ્રીના વેચાણ ભાવને સમાન કરવા અને સામગ્રીના પુરવઠાના પ્રવાહોને ધ્યાનમાં રાખીને ગ્રાહકને સમાન કિંમતે ચીજવસ્તુ ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે ૧૫-૩-૧૯૭૯ તારીખની સૂચના બહાર પાડી હતી. ત્યારબાદ, એવું સમજાયું કે ઉત્પાદનની આંતરરાષ્ટ્રીય કિંમતો ઘટી રહી છે અને પરિણામે, આયાતની કિંમતો સ્વદેશી સામગ્રીની ભૂતપૂર્વ ફેક્ટરી કિંમતો કરતાં ઓછી થઈ ગઈ છે. આથી, જાહેર હિતમાં મુક્તિ જાહેરનામું પાછું ખેંચવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે: (કાસિન્કા ટ્રેડિંગ કેસ, (૧૯૯૫) ૧ એસસીસી ૨૭૪, એસસીસી ૨૮૬)

“૧૯. મુક્તિ જાહેરનામું પાછું ખેંચવાને વાજબી ઠેરવતા ભારત સંઘ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો, અમારા મતે, 'જાહેર હિત' માં સત્તાના ઉપયોગ માટે અપ્રસ્તુત નથી, ન તો તે

સત્તાના ઉપયોગને ટેકો આપવા માટે અપૂરતા હોવાનું
દર્શાવવામાં આવ્યું છે.”

૧૦૭. કોર્ટે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (૧) ની જોગવાઈઓમાંથી ડ્યુટી ફ્લોની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાની સત્તાનું પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું. મુક્તિ આપવાની સત્તામાં તેમાં ફેરફાર કરવાની અથવા પાછી ખેંચવાની શક્તિનો સમાવેશ થાય છે. તેની પ્રકૃતિ દ્વારા આવી મુક્તિ રદ અથવા સંશોધિત અથવા અન્ય શરતોને આધિન થવાની સંભાવના છે. જાહેર હિતમાં મુક્તિ જાહેરનામું રદ કરવું અથવા રદ કરવું એ કાયદા હેઠળ જ રાજ્યની વૈધાનિક શક્તિનો ઉપયોગ છે, જે કાયદાની કલમ ૨૫ ની ભાષા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, પરંતુ સામાન્ય કલમો અધિનિયમમાંથી પણ, જેના હેઠળ સત્તાધિકારી પાસે જાહેરનામું બહાર પાડવાની સત્તા છે, તે જ રીતે જાહેરનામાને રદ કરવાની અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાની નિઃશંક સત્તા ધરાવે છે. અદાલતે અપીલકર્તા-અરજદારોના કેસની પણ તપાસ કરી હતી કે તારીખની ૧૫-૩-૧૯૭૯ સૂચના પર આધાર રાખીને, તેઓએ કાર્યવાહી કરી હતી અને સરકારને તેની ખાતરી પર પાછા જવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી નહીં તો તેમને ભારે નુકસાન થશે. કોર્ટે આ દલીલને નીચેના શબ્દોમાં નિહાળી:

“૨૨.અદાલતોએ પક્ષકારો વચ્ચેની સમાનતાઓને સંતુલિત કરવી પડે છે અને ખરેખર અદાલતો સરકારને તેના "સ્પષ્ટ અન્યાય અથવા છેતરપિંડી અટકાવવા" ના વચન દ્વારા બંધાવશે.

કોર્ટે મંજૂરી સાથે મલ્હોત્રા એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, એઆઈઆર ૧૯૭૬ જે & કે ૪૧ ના નીચેના અવલોકનો પણ ટાંક્યા હતા:

‘૨૨.....‘૧૬...અદાલતો માત્ર સ્પષ્ટ અન્યાય અથવા છેતરપિંડી અટકાવવાના તેના વચનો દ્વારા સરકારને બંધનકર્તા બનાવશે અને જ્યારે સરકાર તેની સરકારી, જાહેર અથવા સાર્વભૌમ ક્ષમતામાં કાર્ય કરશે ત્યારે આવનારા તમામ સમય માટે સરકારને તેની નીતિનો ગુલામ બનાવશે નહીં.’

૧૦૮. કાસિંકા ટ્રેડિંગ કેસમાં ઉપરોક્ત નિર્ણય.(૧૯૯૫) ૧ એસ. સી. સી. ૨૭૪ પછી શ્રીજી સેલ્સ કોર્પોરેશનમાં આ અદાલત આવી હતી.વિ. ભારત સંઘ, (૧૯૯૭) ૩ એસ. સી. સી. ૩૯૮, જ્યાં પણ સમાન

સૂચનાઓ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.તે કિસ્સામાં પણ,
અપીલકર્તા-અરજદારોએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે તેઓ મુક્તિ વિના
પીવીસી રેઝિનની આયાત ન કરતા કારણ કે તે અવ્યવહારુ અને
બિનઅસરકારક હોત અને વધુમાં ઘણા લોકોએ છૂટનો સંપૂર્ણ લાભ
લીધો હોત.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કાસિન્કા ટ્રેડિંગ કેસમાં
(ઉપરોક્ત) આપવામાં આવેલા ચુકાદામાં સમજાવવામાં આવેલી
આર્થિક પરિસ્થિતિની હકીકતો ઉલ્લંઘન કરતી નથી અને ન તો એવો
આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે જાહેર હિતમાં મુક્તિ જાહેરનામાને રદ
કરવાની માંગ કરવામાં આવી નથી.કોર્ટે એ પ્રશ્નની પણ તપાસ કરી કે શું
૧૫-૩-૧૯૭૯ ના જાહેરનામામાં જે સમયગાળા દરમિયાન તે અમલમાં
રહેવાનો હતો તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તે હકીકતથી પરિસ્થિતિમાં
કોઈ ફરક પડશે કે કેમ.ત્યારબાદ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો કે:

“૭.એકવાર જાહેર હિતને બહેતર ઇક્વિટી તરીકે સ્વીકારવામાં
આવે જે વ્યક્તિગત ઇક્વિટીને ઓવરરાઈડ કરી શકે છે,
સિદ્ધાંતો એવા કિસ્સાઓમાં પણ લાગુ થવા જોઈએ કે જ્યાં
સમયગાળો સૂચવવામાં આવ્યો હોય.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૦૯. તેથી, એ વાતને નકારી શકાય નહીં કે સરકારને કોઈ ચોક્કસ યોજનામાં સુધારો કરવાનો, તેમાં ફેરફાર કરવાનો અથવા તેને રદ કરવાનો પણ અધિકાર છે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જટિલ આર્થિક બાબતોમાં દરેક નિર્ણય આવશ્યકપણે અનુભવજન્ય હોય છે અને તે પ્રયોગ પર આધારિત હોય છે અથવા જેને કોઈ અજમાયશ અને ભૂલ પદ્ધતિ કહી શકે છે અને તેથી, તેની માન્યતાને કોઈપણ સખત પૂર્વ વિચારણાઓ પર અથવા કોઈપણ સ્ટ્રેઈટજેકેટ સૂત્રના ઉપયોગ પર ચકાસી શકાતી નથી.બાલ્કો એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૦૨) ૨ એસ. સી. સી. ૩૩૩ માં, સુપ્રીમ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે આર્થિક પ્રવૃત્તિઓને લગતી વહીવટી કાર્યવાહી સહિતના કાયદાઓને વાણી, ધર્મ વગેરે જેવા નાગરિક અધિકારોને સ્પર્શતા કાયદાઓ કરતાં વધુ અક્ષાંશ સાથે જોવું જોઈએ કે વિધાનસભાને સાંધામાં કેટલીક રમતની મંજૂરી આપવી જોઈએ કારણ કે તેને જટિલ સમસ્યાઓ સાથે વ્યવહાર કરવો પડે છે જે કોઈપણ સિદ્ધાંત અથવા સ્ટ્રેઈટજેકેટ ફોર્મ્યુલા દ્વારા ઉકેલ સ્વીકારતી નથી અને આ ખાસ કરીને આર્થિક બાબતો સાથે વ્યવહાર કરતા કાયદાના કિસ્સામાં સાચું છે, જ્યાં સમસ્યાઓની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને વિધાનસભાને મંજૂરી આપવી જરૂરી છે.જો કે, પ્રશ્ન એ છે કે શું તે પાછલી અસરથી કરી શકાય છે,

જેનાથી અન્ય વ્યક્તિની તરફેણમાં ઉપાર્જિત કેટલાક અધિકારો છીનવી શકાય છે?”

૪.૮ પ્રશાંતિ મેડિકલ સર્વિસીસ એન્ડ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા કેસમાં ૨૦૧૭ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં.૭૫૫૮ માં ૧૪.૯.૨૦૧૭ પર પ્રસ્તુત આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તે આ રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે:—

“૮. સાદા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ જોગવાઈએ ૦૧.૦૪.૨૦૧૮ ના રોજ અથવા પછી શરૂ થતા આકારણી વર્ષથી કલમ ૩૫એસી હેઠળ ઉપલબ્ધ કપાતને બંધ કરી દીધી છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ૦૧.૦૪.૨૦૧૭ પછી કરવામાં આવેલ કોઈપણ ખર્ચ હવે ઉપરોક્ત કલમ હેઠળ કપાત માટે પાત્ર રહેશે નહીં. સંસદ પાસે આ જોગવાઈને લાગુ કરવાની ક્ષમતા હતી તે હકીકત અમારા પહેલાં ક્યાંય વિવાદિત રહી નથી. તે અરજદારનું વલણ પણ નથી કે જે સંસદે કપાતને મંજૂરી આપી હતી તે તેને પાછી ખેંચી શકી ન હોત. સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો, કપાત એ કરવેરાની ચુકવણીમાંથી મર્યાદિત હદ સુધી માફીની પ્રકૃતિ છે. આવી કપાતની ગેરહાજરીમાં, આવા ખર્ચ માટે જવાબદાર કરદાતાએ કરવેરાની સંપૂર્ણ રકમ ચૂકવવી પડશે. સામાજિક અને આર્થિક કલ્યાણને પ્રોત્સાહન

આપવા અથવા લોકોના ઉત્થાન માટે ચોક્કસ મંજૂર કરાયેલી યોજનાઓ અથવા યોજનાઓમાં દાન અથવા સીધા ખર્ચને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, આ જોગવાઈ વિધાનસભા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી.જો પછીના સમયે, કેન્દ્રીય વિધાનસભાનો અભિપ્રાય હતો કે આ પ્રકારનો લાભ હવે ન આપવો જોઈએ, તો સંસદ માટે જરૂરી કાયદો બનાવીને કપાત પાછી ખેંચવાની હંમેશા છૂટ છે.શબ્દના કડક અર્થમાં આ જોગવાઈની સંભવિત અસર થવાની છે.તે પ્રોજેક્ટ અને યોજનાઓ પર અસર કરી શકે છે જે પાઈપલાઈનમાં છે અને તે અર્થમાં બાકી અથવા પ્રવર્તમાન પ્રોજેક્ટ્સને અસર કરી શકે છે.તેમ છતાં, કપાતની ઉપાડ સંભવિત તારીખથી છે.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, શક્ય છે કે કેટલીક સંસ્થાઓ, યોજનાઓ અથવા યોજનાઓ પર પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે અને કાયદો કંઈક અંશે કઠોર કાર્યવાહી કરી શકે.જો કે, આ વૈધાનિક જોગવાઈને રદ કરવા માટેનો આધાર ન હોઈ શકે.

૯. આર્થિક બાબતો સંબંધિત કાયદાઓની તપાસ કરતી વખતે અદાલતો હંમેશા વધુ પ્રમાણમાં અક્ષાંશને માન્યતા આપે છે.અન્યથા પણ કાયદો ઘડવા માટે સંસદનું ડહાપણ ન્યાયિક સમીક્ષાનો વિષય ન હોત.ભારતનું બંધારણ નિઃશંકપણે બંધારણીય અદાલતોને કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદા સહિત કાયદાની માન્યતાની

ચકાસણી કરવા માટે અધિકૃત કરે છે, તેમ છતાં અદાલતોએ માન્યતા આપી છે કે સંસદ અથવા રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદાને માત્ર આ આધાર પર ગેરબંધારણીય જાહેર કરી શકાય છે કે તે બંધારણના ભાગ ૩ માં સમાવિષ્ટ મૂળભૂત અધિકારોના વિરોધમાં છે અથવા બંધારણની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈનો વિરોધ કરે છે.ખાસ કરીને જ્યારે આર્થિક બાબતોને લગતા કાયદાઓની વાત આવે છે, ત્યારે અદાલતો વિધાનસભામાં વધુ પ્રમાણમાં અક્ષાંશને માન્યતા આપે છે.આર. કે. ગર્ગ (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદામાં આ સિદ્ધાંતો પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૭. હવે કલમ ૧૪નું ઉદ્દંધન કરતી હોવાનું કહેવાતા કાયદાની બંધારણીય માન્યતાને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, અદાલતો દ્વારા ન્યાયિક સમીક્ષાના તેના બંધારણીય કાર્યના નિર્વહનમાં માર્ગદર્શનના નિયમો તરીકે વિકસાવવામાં આવેલા કેટલાક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે.પ્રથમ નિયમ એ છે કે કાયદાની બંધારણીયતાની તરફેણમાં હંમેશા ધારણા હોય છે અને બંધારણીય સિદ્ધાંતોનું સ્પષ્ટ ઉદ્દંધન થયું છે તે બતાવવા માટે તેના પર હુમલો કરનાર પર બોજ હોય છે.આ

નિયમ એ ધારણા પર આધારિત છે, જે ન્યાયિક રીતે માન્ય અને સ્વીકૃત છે, કે વિધાનસભા તેના પોતાના લોકોની જરૂરિયાતોને સમજે છે અને યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરે છે, તેના કાયદાઓ અનુભવ દ્વારા પ્રગટ થતી સમસ્યાઓ તરફ નિર્દેશિત થાય છે અને તેનો ભેદભાવ પર્યાપ્ત આધારો પર આધારિત હોય છે. બંધારણીયતાની ધારણા ખરેખર એટલી મજબૂત છે કે તેને ટકાવી રાખવા માટે, અદાલત સામાન્ય જ્ઞાનની બાબતો, સામાન્ય અહેવાલની બાબતો, તે સમયના ઇતિહાસને ધ્યાનમાં લઈ શકે છે અને કાયદા સમયે અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે તેવી હકીકતોની દરેક સ્થિતિને ધારણ કરી શકે છે.

૮. સમાન મહત્વનો બીજો નિયમ એ છે કે આર્થિક પ્રવૃત્તિઓને લગતા કાયદાઓને વાણી સ્વાતંત્ર્ય, ધર્મ વગેરે જેવા નાગરિક અધિકારોને સ્પર્શતા કાયદાઓ કરતાં વધુ અક્ષાંશ સાથે જોવું જોઈએ.... અદાલતે હંમેશા યાદ રાખવું જોઈએ કે "કાયદો વ્યવહારુ સમસ્યાઓ તરફ નિર્દેશિત છે, કે આર્થિક પદ્ધતિ અત્યંત સંવેદનશીલ અને જટિલ છે, કે ઘણી સમસ્યાઓ એકવચન અને આકસ્મિક છે, કે કાયદાઓ અમૂર્ત દરખાસ્તો નથી અને અમૂર્ત એકમો સાથે સંબંધિત નથી અને અમૂર્ત

સમપ્રમાણતા દ્વારા માપવામાં આવતા નથી" કે ચોક્કસ ડહાપણ અને ઉપાયનો સરસ સ્વીકાર હંમેશા શક્ય નથી અને "ચુકાદો મોટે ભાગે અલ્પ અને અર્થહીન અનુભવ પર આધારિત ભવિષ્યવાણી છે".ખાસ કરીને આર્થિક બાબતોમાં દરેક કાયદો અનિવાર્યપણે અનુભવજન્ય હોય છે અને તે પ્રયોગ પર આધારિત હોય છે અથવા જેને કોઈ અજમાયશ અને ભૂલ પદ્ધતિ કહી શકે છે અને તેથી તે તમામ સંભવિત પરિસ્થિતિઓ માટે પ્રદાન કરી શકતું નથી અથવા તમામ સંભવિત દુરુપયોગની આગાહી કરી શકતું નથી.ત્યાં, જટિલ પ્રાયોગિક આર્થિક કાયદામાં કઠોરતા અને અસમાનતાઓ હોઈ શકે છે પરંતુ માત્ર તે જ કારણસર તેને અમાન્ય તરીકે નકારી શકાય નહીં.યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની સર્વોચ્ચ અદાલતે કૃષિ સચિવ વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ રોઈંગ રિફાઈનિંગ કંપનીમાં સૂચવ્યા મુજબ અદાલતોને આવી કઠોરતા અને અસમાનતાઓથી રાહત માટે ટ્રિબ્યુનલમાં રૂપાંતરિત કરી શકાતી નથી.દુરુપયોગની શક્યતાઓ પણ હોઈ શકે છે, પરંતુ તે પણ કાયદાને અમાન્ય બનાવવાનો આધાર ન હોઈ શકે, કારણ કે કોઈ પણ વિધાનસભા માટે એવી ધારણા કરવી શક્ય નથી કે જાણે કોઈ દેવી વિવેકબુદ્ધિ, વિકૃતિઓ અને તેના કાયદાના દુરુપયોગ

દ્વારા જે તેની જોગવાઈઓને આધિન લોકો દ્વારા કરી શકાય અને આવી વિકૃતિઓ અને દુરુપયોગ સામે જોગવાઈ કરી શકાય.ખરેખર, તેની રચના પર ગમે તેટલી મોટી કાળજી આપવામાં આવે, તે એવા કાયદાની કલ્પના કરવી મુશ્કેલ છે જે વિકૃત માનવ ચાતુર્ય દ્વારા દુરુપયોગ કરવામાં સક્ષમ નથી.તેથી અદાલતે આવા કાયદાની બંધારણીયતાનો ચુકાદો તેની જોગવાઈઓની વ્યાપકતા દ્વારા આપવો જોઈએ, તેની કઠોરતા અથવા અસમાનતાઓ અથવા તેની કોઈપણ જોગવાઈઓના દુરુપયોગની શક્યતાઓ દ્વારા નહીં.જો કોઈ અણગમો, અસમાનતાઓ અથવા દુરુપયોગની શક્યતાઓ પ્રકાશમાં આવે, તો વિધાનસભા હંમેશા પગલાં લઈ શકે છે અને યોગ્ય સુધારાત્મક કાયદો બનાવી શકે છે.તે વ્યવહારિક અભિગમનો સાર છે જેણે જટિલ આર્થિક મુદ્દાઓ સાથે વ્યવહાર કરવા માટે વિધાનસભાને માર્ગદર્શન અને પ્રેરણા આપવી જોઈએ.”

૧૦. કાસિન્કા ટ્રેડિંગ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં, કેન્દ્ર સરકારે રેઝિનની આયાત પર કસ્ટમ્સ ડ્યુટી પર ૧૫.૦૩.૧૯૭૯ તારીખના જાહેરનામા હેઠળ મુક્તિ આપી હતી, જે પીવીસીના ઉત્પાદન માટે વપરાતો કાચો

માલ છે. જાહેરનામામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે તે ૩૧.૦૩.૧૯૮૧ સુધી અમલમાં રહેશે.જો કે, જાહેરનામામાં ઉલ્લેખિત સમય સમાપ્ત થાય તે પહેલાં, સરકારે ૧૬.૧૦.૧૯૮૦ પર અન્ય એક જાહેરનામું બહાર પાડીને મુક્તિ પાછી ખેંચી લીધી હતી અને જાહેર હિતમાં તે જરૂરી હતું કે રેઝિનની આયાત ૪ ટકા એડ વેલ્યુમના દરે ડ્યુટી આમંત્રિત કરી શકે.આ સ્પેશી અને આયાતી સામગ્રીના વેચાણ ભાવને સમાન કરવાના દૃષ્ટિકોણથી કરવામાં આવ્યું હતું.આ જાહેરનામાને આયાતકારો દ્વારા આ આધાર પર પડકારવામાં આવ્યો હતો કે તે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન કરે છે.પડકારને નકારી કાઢતાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલનો સિદ્ધાંત વહીવટી કાયદાનો એક ભાગ છે અને છેતરપિંડી અને અન્યાયને રોકવા માટે પણ સરકાર સામે લાગુ પડે છે અને જો તે હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને દર્શાવી શકાય કે જાહેર સત્તાને તેના વચન, ખાતરી અથવા પ્રતિનિધિત્વને જાળવી રાખવા માટે તે અસમાન હશે તો આ સિદ્ધાંત જ્યારે સમાનતાની માંગ કરે છે ત્યારે તે અમલમાં મૂકવો જોઈએ.એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ જાહેરનામું જે વસ્તુઓ પર કસ્ટમ ડ્યુટી લાદવામાં આવે છે તેને લાગુ પડતી નથી.તે માત્ર કસ્ટમ ડ્યુટીની વસૂલાત અને વસૂલાતને સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે સ્થગિત કરે છે.કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ, જો

સરકાર પાસે મુક્તિ આપવાની સત્તા હોય તો તેને પાછી ખેંચવાની પણ સત્તા હતી.

૧૧. કોઠારી ઔદ્યોગિક નિગમ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સરકાર પાસે એ નક્કી કરવાની સત્તા છે કે વિવિધ એકમોને રાહત આપતી વીજળી આપવા અથવા નકારવા માટેની નીતિ શું હોવી જોઈએ. કનક એક્સપોર્ટ્સ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં, કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે સરકાર દ્વારા જાહેર કરાયેલી પ્રોત્સાહન યોજના છૂટછાટ અથવા પ્રોત્સાહનની પ્રકૃતિ ધરાવે છે જે સરકારનો વિશેષાધિકાર છે અને અનુદાન આપવું કે નહીં તે નિર્ણય લેવાનો અધિકાર સરકાર પર છે.

૧૨. નોંધ્યું છે તેમ, કલમ ૩૫એસી પાત્ર પ્રોજેક્ટ અથવા યોજના હાથ ધરતી માન્ય સંસ્થાઓને ચૂકવણી અથવા આવા પાત્ર પ્રોજેક્ટ અથવા યોજના પર સીધી ચૂકવણી કરીને કરદાતા દ્વારા ખર્ચના કિસ્સામાં કપાતને માન્યતા આપે છે. સમજૂતી કલમ (બી) મુજબ, પાત્ર પ્રોજેક્ટ અથવા યોજના એ સામાજિક અને આર્થિક કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવા અથવા લોકોના ઉત્થાન માટે એક પ્રોજેક્ટ અથવા યોજના હશે જે કેન્દ્ર સરકાર સૂચિત કરે. તેથી આ કપાત આરોગ્ય સંભાળ સેવા સુધી મર્યાદિત નહોતી કે જે અરજદાર વિતરણ કરી રહી છે અને તેમાં સામાજિક અને

આર્થિક કલ્યાણને પ્રોત્સાહન આપવા અથવા જાહેર જનતાના ઉત્થાન માટે સૂચિત કરી શકાય તેવી વિવિધ યોજનાઓ અને યોજનાઓને આવરી લેવામાં આવશે.સાદા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૩૫એસીની પેટા-કલમ (૭) એ આવા લાભ આપવા માટે અંતિમ બિંદુની જોગવાઈ કરી છે.૦૧.૦૪.૨૦૧૭ પછી વિધાનસભા આવી કપાત પાછી ખેંચવા માંગતી હતી.આવી તારીખ પછીનો કોઈપણ ખર્ચ હવે કપાતને પાત્ર રહેશે નહીં.આ જોગવાઈ સંભવિત રીતે લાગુ પડે છે.સંઘની વિધાનસભા આવા સુધારા રજૂ કરવા માટે સક્ષમ હતી.અમને અરજીમાં ગુણદોષ દેખાતો નથી.”

૪.૯ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, તેથી, જો મુક્તિ જાહેરનામાના આધારે પણ, કોઈ પક્ષે તેની સ્થિતિ બદલી છે; તે સરકારને વચનને વળગી રહી શકે નહીં.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈ પણ સંજોગોમાં, અરજદારને આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી નથી, તેમ છતાં આઈજીએસટી માટે ચૂકવવામાં આવેલી રકમ ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ દ્વારા પરત કરવામાં આવે છે.તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અરજી કોઈ પણ યોગ્યતા અથવા સારથી વંચિત હોવાથી તેને બરતરફ કરવામાં આવે.

પ. જવાબમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી કુંતલ પરીખે કોર્ટનું ધ્યાન એક્સપોર્ટ પ્રમોશન કેપિટલ ગુડ્સ સ્કીમના ઉદ્દેશ તરફ દોર્યું હતું, જે આ રીતે વાંચે છે:

“ઇ. પી. સી. જી. યોજનાનો ઉદ્દેશ ભારતની નિકાસ સ્પર્ધાત્મકતા વધારવા માટે ગુણવત્તાયુક્ત ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓના ઉત્પાદન માટે મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને સરળ બનાવવાનો છે.”

પ.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉદ્દેશ દર્શાવે છે કે તે એક પ્રોત્સાહન યોજના હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઝીરો કસ્ટમ્સ ડ્યુટી એ પ્રોત્સાહન છે અને આયાતકાર પર અનુરૂપ જવાબદારી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલ જાહેરનામું નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ એ કડક અર્થમાં વૈધાનિક મુક્તિ નથી, કારણ કે તે ઇપીસીજી યોજનાને અસર આપવા માટે બહાર પાડવામાં આવ્યું છે અને તેના મૂળ વિદેશ વેપાર નીતિમાં છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આવી મુક્તિ આપવામાં આવી છે.

પ.૨ ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલી અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવી છે, જેમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે આ જાહેરનામાના આધારે કેન્દ્ર સરકારે કોષ્ટક-૧માં ઉલ્લેખિત માલસામાનને તેમાંથી મુક્તિ આપી છે:

- (૧) કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ તેના પર વસૂલવામાં આવતી કસ્ટમ્સની સંપૂર્ણ ફરજ અને
- (૨) આયાતકાર દ્વારા ખાસ આયાત કરવામાં આવે ત્યારે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી સંપૂર્ણ વધારાની ડ્યુટી.

પ.૩ એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે જાહેરનામા હેઠળની મુક્તિ તે હેઠળની શરતોને આધિન છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની કસ્ટમ્સ ડ્યુટી વસૂલવામાં આવે છે અને તેથી, ઉપરોક્ત સૂચના હેઠળ શૂન્ય કસ્ટમ્સ ડ્યુટી પર માલની આયાતની મંજૂરી છે.

પ.૪ સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ના ફક્ત ૬ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો જે આ રીતે વાંચે છે:

“૬. જો આયાતકાર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી વધારાની ડ્યુટીમાંથી છૂટનો દાવો ન કરે, તો તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની ડ્યુટી નિકાસની જવાબદારી નક્કી કરવાના હેતુથી બચેલી ચોખ્ખી ડ્યુટીની ગણતરી માટે લેવામાં આવશે નહીં, જો કે ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની ડ્યુટીનો સેનવેટ ક્રેડિટ લેવામાં આવ્યો નથી.

૫.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આઈજીએસટી એ કસ્ટમ્સની વધારાની ફરજ પાડે છે અને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ વિદેશી વેપાર નીતિ હેઠળ ચાલુ છે.તેથી, જો કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી વધારાની ડ્યુટીનો દાવો કરવામાં ન આવે અને સેનવેટ ક્રેડિટ લેવામાં ન આવે તો અનુરૂપ નિકાસ જવાબદારી ઘટાડવામાં આવે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટનો લાભ સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ હેઠળ ઉપલબ્ધ હતો અને અગાઉની સૂચનામાં સુધારો કરતી નવી સૂચના જારી થયા પછી પાડા ચાલુ છે.

૫.૬ તદ્દનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ૧૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ના રોજ જાહેર કરાયેલી અધિસૂચના ૭૯/૨૦૧૭-સીયુએસની ક્રમિક સંખ્યા ૧માં અધિસૂચના ૧૬/૨૦૧૫ માં કલમ (૩) દાખલ કરવામાં આવે,

એટલે કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ તેના પર લાગુ થનાર સમગ્ર સંકલિત કર અને માલ અને સેવા કર વળતર સેસ; તેને ૧.૭.૨૦૧૭ થી અસરકારક તરીકે વાંચવું પડશે.તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અરજી મંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૬. અહીં ઉપર નોંધાયેલા તથ્યો અને દલીલો પરથી, એવું બહાર આવે છે કે અરજદારનો રિફંડ દાવો એ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવ્યો છે કે વાણિજ્ય મંત્રાલયની અધિસૂચના નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ અને નાણાં મંત્રાલયની અધિસૂચના નં.૭૯/૨૦૧૭-સીયુએસ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ કે જેના હેઠળ આવી આયાતી ચીજવસ્તુઓને ૧જીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, તે ફક્ત ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પર અમલમાં આવી હતી, પરંતુ અરજદારે ૩.૮.૨૦૧૭ પર બિલ ઓફ એન્ટ્રી દાખલ કરી હતી.આવી ચીજવસ્તુઓની આયાતને આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાની કોઈ સૂચના ન હોવાથી, એવું માનવામાં આવ્યું છે કે ઈપીસીજી યોજના હેઠળ અરજદાર દ્વારા આયાત કરવામાં આવતી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ પર આઈજીએસટી વસૂલવામાં આવે છે.

૭. આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી આવી ચીજવસ્તુઓની આયાતને મુક્તિ આપતી અધિસૂચના <આઈ. ડી. ૧> બહાર પાડતા પહેલા ઈ. પી. સી. જી.

યોજના હેઠળ તેના દ્વારા લેવામાં આવેલી અધિકૃતતાના આધારે તેના દ્વારા આયાત કરાયેલી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માટેના અરજદારના દાવાની માન્યતાની તપાસ કરવાના હેતુસર, વિદેશી વેપાર નીતિની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને આ સંબંધમાં સમયાંતરે બહાર પાડવામાં આવતી સૂચનાઓનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી બની શકે છે.

૮. વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ની કલમ ૫ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્ર સરકારે વિદેશ વેપાર નીતિને અધિસૂચિત કરી છે, જે ૧ એપ્રિલ, ૨૦૧૫થી અમલમાં આવી છે. વિદેશ વેપાર નીતિના પ્રકરણ પનું શીર્ષક "નિકાસ પ્રોત્સાહન કેપિટલ ગુડ્સ (ઇ. પી. સી. જી.) યોજના" છે. ફરો ૫.૦૦ તે યોજનાનો ઉદ્દેશ પૂરો પાડે છે અને આ રીતે વાંચે છે:

“ઇ. પી. સી. જી. યોજનાનો ઉદ્દેશ ભારતની નિકાસ સ્પર્ધાત્મકતા વધારવા માટે ગુણવત્તાયુક્ત ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓના ઉત્પાદન માટે મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને સરળ બનાવવાનો છે.”

૯. પ્રકરણ ૫ નો પરિચ્છેદ ૫.૦૧ જે વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે તે આ રીતે વાંચે છે:—

“ ૫.૦૧ ઇ. પી. સી. જી. યોજના

(અ) ઇ. પી. સી. જી. યોજના ઉત્પાદન પૂર્વે, ઉત્પાદન પછી અને ઉત્પાદન પછી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને ઝીરો કસ્ટમ્સ ડ્યુટી પર મંજૂરી આપે છે.વૈકલ્પિક રીતે, અધિકૃત ધારક એફ. ટી. પી. ના ફરરા ૫.૦૭ ની જોગવાઈ અનુસાર સ્વદેશી સ્ત્રોતોમાંથી મૂડીગત માલ પણ ખરીદી શકે છે. ઇ. પી. સી. જી. યોજનાના હેતુ માટે મૂડીગત ચીજવસ્તુઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે:

((૧) પ્રકરણ ૯માં વ્યાખ્યાયિત મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ, જેમાં તેની સી. કે. ડી./એસ. કે. ડી. શરતનો સમાવેશ થાય છે;

((૨) કોમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર સિસ્ટમો;

(૩) પ્રારંભિક અસ્તર અને ફાજલ રીફ્રેક્ટરીઓ માટે સ્પેરપાર્ટ્સ, મોલ્ડ્સ, ડાઈઝ, જીઝ, ફિક્સર, ટૂલ્સ અને રીફ્રેક્ટરીઝ; અને

((૧વી) પ્રારંભિક ચાર્જ વત્તા એક અનુગામી ચાર્જ માટે ઉત્પ્રેરક.

(બી) સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ દ્વારા સૂચિત પ્રોજેક્ટ ઇમ્પોર્ટ્સ માટે કેપિટલ ગૂડ્ઝની આયાતને પણ ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ મંજૂરી છે.

(સી) ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ આયાત મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ પર બચેલી ફરજના ૬ ગણી સમકક્ષ નિકાસ જવાબદારીને આધિન રહેશે, જે અધિકૃતતાની તારીખથી ગણવામાં આવતા ૬ વર્ષમાં પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

(ડી) આયાત માટે અધિકૃતતા અધિકૃતતાની તારીખથી ૧૮ મહિના માટે માન્ય રહેશે. ઇ. પી. સી. જી. અધિકૃતતાની પુનઃપ્રમાણનાને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.”

૧૦. આમ, ઇ. પી. સી. જી. યોજનાનો ઉદ્દેશ ભારતની નિકાસ સ્પર્ધાત્મકતા વધારવા માટે ગુણવત્તાયુક્ત ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓના ઉત્પાદન માટે મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને સરળ બનાવવાનો છે. તે માટે, આયાતકારોને શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર મૂડીગત માલની આયાત કરવાની મંજૂરી આપવા માટે અધિકૃતતાઓ જારી કરવામાં આવે છે. અધિકૃતતા જારી કરવાની તારીખથી અઢાર મહિના માટે આયાત માટે અધિકૃતતા માન્ય છે, અને અધિકૃતતા હેઠળ આયાતકારને શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર મૂડીગત માલની આયાત કરવાની મંજૂરી છે. આ યોજના આયાતકાર પર પણ જવાબદારી મૂકે છે કે જે યોજના હેઠળ મૂડીગત માલની આયાત કરે છે અને શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર નિકાસની જવાબદારીને બચેલી ફરજના છ ગણી પૂરી કરે છે. આમ, કસ્ટમ ડ્યુટીની

ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપતી વખતે, ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ નિકાસ જવાબદારીને પૂર્ણ કરવા માટે આયાતકાર પર અનુરૂપ જવાબદારી મૂકવામાં આવી છે.આમ, ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ એ મુક્તિ સરળ નથી, પરંતુ અધિકૃત ધારક પર આવી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાત પર બચેલી ફરજના છ ગણી સમકક્ષ માલની નિકાસ કરવાની અનુરૂપ જવાબદારી સાથે મુક્તિ છે.

૧૧. ઝીરો કસ્ટમ્સ ડ્યુટી પર કેપિટલ ગૂઝ્ઝની આયાતને મંજૂરી આપવાની ઉપરોક્ત નીતિને અમલમાં મૂકવા માટે, કેન્દ્ર સરકારે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, ૧લી એપ્રિલ ૨૦૧૫ના રોજ જાહેરનામું ૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં કોષ્ટકમાં ઉલ્લેખિત માલને તેમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી:

(૧) કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ તેના પર વસૂલવામાં આવતી કસ્ટમ્સની સંપૂર્ણ ફરજ અને

((૨) જ્યારે આયાતકાર દ્વારા ખાસ દાવો કરવામાં આવે ત્યારે ઉપરોક્ત કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ તેના પર વસૂલવામાં આવતી વધારાની વધારાની ડ્યુટી.

૧૨. ઉપરોક્ત સૂચના હેઠળની મુક્તિ તે હેઠળ નિર્ધારિત શરતોને આધિન ઉપલબ્ધ છે.તેની શરત (૧) એ જોગવાઈ કરે છે કે આયાત કરાયેલ માલને નિકાસ પ્રોત્સાહન મૂડીગત માલ યોજના હેઠળ જારી કરાયેલ માન્ય અધિકૃતતા દ્વારા આવરી લેવો જોઈએ, જે વિદેશી વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ હેઠળ શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર માલની આયાતની મંજૂરી આપે છે.

૧૩. આમ, ૧ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ વિદેશ વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ અને અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ના સંયુક્ત વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે આ જાહેરનામું કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલ વૈધાનિક જાહેરનામું હોવા છતાં, તે મુક્તિ સૂચના સરળ નથી, પરંતુ વિદેશ વેપાર નીતિ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી ઈપીસીજી યોજનાને અસર કરવા માટે બહાર પાડવામાં આવેલ મુક્તિ સૂચના છે, જે એક પ્રોત્સાહન યોજના છે.આમ, આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ જાહેર કરાયેલી અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ અને સુધારેલી સૂચનાઓને કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સામાન્ય રીતે બહાર પાડવામાં આવતી વૈધાનિક સૂચનાઓ સાથે સરખાવી શકાતી નથી, જે કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપે છે.

૧૪. ઇ. પી. સી. જી. યોજનાની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લેતા, તે સ્પષ્ટ છે કે તે એક પ્રોત્સાહન યોજના છે જેમાં વચન આપવામાં આવ્યું છે કે આયાતકાર પાસેથી તેના દ્વારા આયાત કરવામાં આવતા માલ પર શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી વસૂલવામાં આવશે, જો કે તે મૂડીગત માલ પર બચેલા વેરાની છ ગણી સમકક્ષ માલની નિકાસ કરે.અરજદારે અરજી કરી હતી અને તેને ૩૧.૩.૨૦૧૭ પર અધિકૃતતા જારી કરવામાં આવી હતી, અને તેથી, ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ની સૂચના ૧૬/૨૦૧૫ ને ધ્યાનમાં રાખીને આવી આયાત પર કોઈપણ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી તેમજ કસ્ટમ્સની વધારાની ડ્યુટી ચૂકવવાની જરૂર નહોતી.નિકાસકાર દ્વારા ૧૬.૫.૨૦૧૭ પર વાણિજ્યિક ભરતિયું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.જો કે, માલની વાસ્તવિક આયાત પહેલાં, માલ અને સેવા અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા હતા.

૧૫. આ સમયે આઈજીએસટી અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જે આ રીતે વાંચે છે:

“૭. આંતરરાજ્ય પુરવઠો.— (૧) XXX

(૨) ભારતના પ્રદેશમાં આયાત થતી ચીજવસ્તુઓનો પુરવઠો, જ્યાં સુધી તે ભારતની કસ્ટમ્સ સરહદો પાર ન કરે ત્યાં સુધી, આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન માલનો પુરવઠો ગણવામાં આવશે.”

આમ, આઈજીએસટી અધિનિયમની કલમ ૭ (૨) હેઠળ, માલની આયાતને માલનો આંતર-રાજ્ય પુરવઠો માનવામાં આવે છે.

૧૬. આઈજીએસટી અધિનિયમની કલમ ૫ની પેટા-કલમ (૧), જે વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે, તે નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“૫. લેવી અને સંગ્રહ.— (૧) પેટા-કલમ (૨) ની જોગવાઈઓને આધિન, માનવ વપરાશ માટે આલ્કોહોલિક દારૂના પુરવઠા સિવાયના તમામ આંતર-રાજ્ય માલ અથવા સેવાઓ અથવા બંનેના પુરવઠા પર કેન્દ્રીય માલ અને સેવા કર અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળ નિર્ધારિત મૂલ્ય પર અને કાઉન્સિલની ભલામણો પર સરકાર દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવે અને વસૂલવામાં આવે તેવી રીતે એકત્રિત કરવામાં આવે અને કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા ચૂકવવામાં આવે તેવા ચાલીસ ટકાથી વધુ ન હોય તેવા દરે સંકલિત માલ અને સેવા કર તરીકે ઓળખાતો કર લાદવામાં આવશે.

પરંતુ ભારતમાં આયાત થતી ચીજવસ્તુઓ પર સંકલિત વેરો કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ (૧૯૭૫નો ૫૧) ની કલમ ૩ની જોગવાઈઓ

અનુસાર, જ્યારે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ (૧૯૬૨નો ૫૨) ની કલમ ૧૨ હેઠળ ઉપરોક્ત ચીજવસ્તુઓ પર કસ્ટમ્સની ફરજો લાદવામાં આવે ત્યારે ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત મૂલ્ય પર લાદવામાં આવશે અને વસૂલવામાં આવશે.

૧૭. કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ માં ૧.૭.૨૦૧૭ થી અમલમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો અને સંકલિત કર ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર બન્યો અને વળતર સેસ ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૯) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર બન્યો.

૧૮. કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) આ રીતે વાંચે છે:

“(૭) વધુમાં, ભારતમાં આયાત કરવામાં આવતી કોઈપણ વસ્તુ, ભારતમાં તેના પુરવઠા પરની સમાન વસ્તુ પર સંકલિત માલ અને સેવા કર અધિનિયમ, ૨૦૧૭ની કલમ ૫ હેઠળ વસૂલવામાં આવે તેવા ચાલીસ ટકાથી વધુ ન હોય તેવા દરે સંકલિત કરવેરા માટે જવાબદાર રહેશે, જે આયાત કરેલી વસ્તુના મૂલ્ય પર પેટા-કલમ (૮) અથવા પેટા-કલમ (૮એ) હેઠળ નક્કી કરવામાં આવે છે.”

“(૯) ભારતમાં આયાત કરવામાં આવતી કોઈપણ વસ્તુ, વધુમાં, માલ અને સેવા કર (રાજ્યોને વળતર) ઉપકર, ૨૦૧૭ની કલમ ૮ હેઠળ ભારતમાં તેના પુરવઠા પર સમાન વસ્તુ પર લાગુ કરવા યોગ્ય હોય તેવા દરે માલ અને સેવા કર વળતર ઉપકર માટે જવાબદાર રહેશે, જે આયાત કરેલી વસ્તુના મૂલ્ય પર પેટા-કલમ (૧૦) અથવા પેટા-કલમ (૧૦એ) હેઠળ નક્કી કરવામાં આવે છે.”

૧૯. કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ૨૯મી જૂન, ૨૦૧૭ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલ જાહેરનામું નં.૨૬/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સ, સીરીયલ નં.૮૨ દ્વારા, ૧લી એપ્રિલ ૨૦૧૫ના રોજ જાહેર કરાયેલ જાહેરનામું ૧૬/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સમાં ૧.૭.૨૦૧૭ થી અસર સાથે સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જે વર્તમાન હેતુ માટે તે હદ સુધી સુસંગત છે, તે આ રીતે વાંચે છે:

“ઉપરોક્ત સૂચનામાં;

(એ) પ્રારંભિક ફકરામાં, ખંડ (૨) માં "કલમ ૩ હેઠળ" શબ્દો અને આકૃતિ માટે "કલમ ૩ ની પેટા-કલમો (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ" શબ્દો અને આકૃતિઓ અને કૌંસને બદલવામાં આવશે;

(બી) ફકરા ૨ માં, –

(૧) શરત (૬) માં, "કલમ ૩ હેઠળ" શબ્દો અને આકૃતિ માટે, કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ "શબ્દો અને આકૃતિઓ અને કૌંસ" ને બદલવામાં આવશે."

૨૦. આમ, જ્યારે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલી અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ એ ઈપીસીજી યોજના હેઠળ માન્ય અધિકૃતતા દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી આયાતી ચીજવસ્તુઓને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપી હતી, ત્યારે અધિસૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ દ્વારા તેના સુધારાને કારણે, વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમો (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ વધારાની ડ્યુટી સુધી મર્યાદિત થઈ ગઈ હતી.

૨૧. વિદેશ વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ હેઠળ ડી. જી. એફ. ટી. દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી ૩૦.૦૬.૨૦૧૭ તારીખની વેપાર સૂચના ૧૧/૨૦૧૮ દ્વારા જાણાવવામાં આવ્યું હતું કે આયાતકારોએ આઈ. જી. એસ. ટી. ચૂકવવી પડશે અને જી. એસ. ટી. નિયમો હેઠળ લાગુ થતી ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ લેવી પડશે.

૨૨. સૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭ દ્વારા, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૧), (૩) અને (૫) શબ્દો અને આંકડાઓ દાખલ કરવામાં આવ્યા

હોવાથી, તે કર્કમ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) ઢ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વધારાની ફરજ હોવા છતાં, અરજદારને આઈજીએસટીની ચુકવણીમાંથી મુકિતનો લાભ આપવામાં આવ્યો ન હતો. આથી અરજદારે આઈજીએસટી ચૂકવ્યો હતો.

૨૩. ત્યારબાદ, વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ની કલમ ૫ ઢ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલી ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ની અધિસૂચના નં.૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ ઢ્વારા, વિદેશી વેપાર નીતિના ફકરા ૧ સાથે વાંચીને, કેન્દ્ર સરકારે સમયાંતરે વિદેશ વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ ૨૦માં સુધારા કર્યા હતા.ઉપરોક્ત જાહેરનામાનો પરિચ્છેદ ૨, વર્તમાન હેતુ માટે તે હદ સુધી સુસંગત છે, તે આ રીતે વાંચે છે:

“૨. પરિચ્છેદ ૫.૦૧ (અ) માં નીચે પ્રમાણે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે:

“ ૫.૦૧ (અ) ઇ. પી. સી. જી. યોજના પ્રિ-પ્રોડક્શન, પ્રોડક્શન અને પોસ્ટ-પ્રોડક્શન માટે શૂન્ય કર્કમ ડ્યુટી પર કેપિટલ ગૂડ્ઝની આયાત કરવાની મંજૂરી આપે છે.ભૌતિક નિકાસ માટે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ આયાત કરાયેલી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓને પણ કર્કમ્સ એક્ટ, ૧૯૭૫ (૧૯૭૫નો ૫૧) ની કલમ ૩ની અનુક્રમે પેટા-કલમ (૭) અને

પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વસૂલવામાં આવતા સંપૂર્ણ સંકલિત કરવેરા અને વળતર ઉપકરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે, જે મહેસૂલ વિભાગ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામામાં આપવામાં આવી શકે છે. વૈકલ્પિક રીતે, અધિકૃત ધારક એફ. ટી. પી. ના ફરરા પ.૦૭ ની જોગવાઈઓ અનુસાર સ્વદેશી સ્ત્રોતોમાંથી મૂડીગત માલ પણ ખરીદી શકે છે.

૨૪. વિદેશી વેપાર નીતિના મૂળ પેરા પ.૦૧ (એ) ની દ્રષ્ટિએ, ઇ. પી. સી. જી. યોજનાએ ઉત્પાદન પૂર્વે, ઉત્પાદન પછી અને ઉત્પાદન પછી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર મંજૂરી આપી હતી. આમ, ઉપરોક્ત જાહેરનામાના આધારે, "ભૌતિક નિકાસ માટે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ આયાત કરાયેલ મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ" શબ્દોને પણ મહેસૂલ વિભાગ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલ જાહેરનામામાં પ્રદાન કરવામાં આવેલ કસ્ટમ્સ અધિનિયમ, ૧૯૭૫ની કલમ ૩ની અનુક્રમે પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વસૂલવામાં આવતા સંપૂર્ણ સંકલિત કરવેરા અને વળતર ઉપકરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે." તે પેરા પ.૦૧ માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૫. તદનુસાર, ૧૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ની અધિસૂચના નં.૭૯/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સ દ્વારા, ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ની સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ માં

સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં, પ્રારંભિક ફકરામાં, કલમ (૨) પછી, નીચેની બાબતો ઉમેરવામાં આવી હતી:

“(૩) કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ તેના પર લાદવામાં આવતો સંપૂર્ણ સંકલિત કર અને માલ અને સેવા કર વળતર ઉપકર.

પરંતુ સંકલિત કર અને માલ અને સેવા કર વળતર ઉપકરમાંથી મુક્તિ ૩૧ માર્ચ, ૨૦૧૮ સુધી ઉપલબ્ધ રહેશે.

૨૬. આમ, ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭થી ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ માન્ય અધિકૃતતા દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) હેઠળ સંકલિત કરવેરાની ચુકવણીમાંથી અને ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૯) હેઠળ માલ અને સેવા કર વળતર સેસમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. તેથી, તે માત્ર ૧લી જુલાઈ, ૨૦૧૭થી ટૂંકા ગાળા માટે જ છે, જ્યારે આઈજીએસટી કાયદો અમલમાં આવ્યો હતો, ૧૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ સુધી, જ્યારે ઉપરોક્ત જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે ઈપીસીજી યોજના હેઠળ માલની

આયાતને સંકલિત કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાની કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ નહોતી.

૨૭. આમ, ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ કેપિટલ ગૂડ્ઝની આયાતને કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણપણે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, સિવાય કે આઈ. જી. એસ. ટી. અધિનિયમ અમલમાં આવવાની વચ્ચેના ટૂંકા ગાળા સુધી, વિદેશી વેપાર નીતિમાં સુધારા સુધી, વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ની કલમ ૫ દ્વારા વિદેશી વેપાર નીતિના ફકરા ૧ સાથે વાંચીને, અને ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના જાહેરનામા ૧માં અનુરૂપ સુધારા દ્વારા જારી કરાયેલી ૧૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ની સૂચના દ્વારા.તેથી કેન્દ્ર સરકારનો ઈરાદો સ્પષ્ટ છે કે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ વધારાની ફરજની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ આપવામાં આવશે.જ્યારે અરજદાર અને સમાન સ્થિત વ્યક્તિઓને ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ અધિકૃતતા આપવામાં આવી ત્યારે આ વચન પણ આપવામાં આવ્યું હતું.તે સમયે જ્યારે અધિકૃતતા આપવામાં આવી હતી, ત્યારે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના જાહેરનામા નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ના આધારે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ફરજની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. જો કે, ત્યારબાદ, જીએસટી શાસન અમલમાં આવ્યા પછી, જ્યારે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ માં પેટા-કલમો (૭) અને (૯) દાખલ કરીને તેમાં અનુક્રમે

સંકલિત કર અને માલ અને સેવાઓના વળતર સેસના સ્વરૂપમાં વધારાની કસ્ટમ્સ ડ્યુટી લાદીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, અને તેમ છતાં ૧ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવેલી સૂચનામાં "કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩" ના શબ્દો અને આંકડાઓ અને કોંસને "કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમો (૧), (૩) અને (૫)" સાથે બદલીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. શબ્દ, આંકડા અને કોંસ "ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની પેટા-કલમો (૭) અને (૯)" નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૨૮. વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું પ્રતિવાદીઓ માટે ઈ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ જારી કરાયેલ અધિકૃતતા હેઠળ અરજદાર દ્વારા મૂડીગત માલની આયાત પર સંકલિત કર અને માલ અને સેવા વળતર સેસ દ્વારા કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટી વસૂલવાની મંજૂરી હતી.

૨૯. અરજદાર વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ઈપીસીજી યોજના હેઠળ તેને અપાયેલા વચનને ધ્યાનમાં રાખીને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ કોઈપણ ફરજની વસૂલાત કરવા માટે પ્રતિવાદીઓને રોકવાના સિદ્ધાંત દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે છે કે તે શૂન્ય કસ્ટમ્સ ડ્યુટી ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે; જ્યારે પ્રતિવાદીઓ અનુસાર, કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (૧) ની જોગવાઈઓમાંથી ફરજની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાની સત્તા વહે છે. મુક્તિ

આપવાની સત્તામાં તેમાં ફેરફાર કરવાની અથવા પાછી ખેંચવાની શક્તિનો સમાવેશ થાય છે.તેની પ્રકૃતિ દ્વારા આવી મુક્તિ રદ અથવા સંશોધિત અથવા અન્ય શરતોને આધિન થવાની સંભાવના છે.

૩૦. આ સંબંધમાં, *બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ સુપ્રભાત સ્ટીલ લિમિટેડ* (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જેમાં બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રાજ્ય સરકાર દ્વારા જાહેરનામું બહાર પાડવાના સંદર્ભમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે તે સાચું છે કે આવી જાહેરાતો બહાર પાડવાથી ઔદ્યોગિક એકમોને તેની પોતાની ઔદ્યોગિક પ્રોત્સાહન નીતિમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રોત્સાહનો અને લાભોનો લાભ લેવાનો અધિકાર મળે છે.પરંતુ આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, રાજ્ય સરકાર માટે પ્રોત્સાહન નીતિ હેઠળ જ ઔદ્યોગિક એકમને અન્યથા ઉપલબ્ધ હોય તેવા કોઈપણ લાભને નકારવાની મંજૂરી રહેશે નહીં.અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે ઔદ્યોગિક પ્રોત્સાહન નીતિ રાજ્ય સરકાર દ્વારા કેબિનેટ દ્વારા જ મંજૂર કરવામાં આવે તે પછી જારી કરવામાં આવે છે.બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ જાહેરનામું રાજ્ય સરકાર દ્વારા નાણાં વિભાગમાં બહાર પાડવામાં આવે છે, જે જાહેરનામું ઔદ્યોગિક નીતિમાં જ લેવામાં આવેલા હેતુઓ અને નીતિગત નિર્ણયોને અમલમાં મૂકવા માટે બહાર પાડવામાં આવે છે.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ

સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ કોઈપણ જાહેરનામું, જો સરકારી ઠરાવમાં જાહેર કરવામાં આવેલી ઔદ્યોગિક નીતિને પ્રતિકૂળ હોવાનું જણાય છે, તો ઉપરોક્ત જાહેરનામું તે હદ સુધી ખરાબ હોવું જોઈએ.અદાલતે એ દલીલને નકારી કાઢી હતી કે સરકાર બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે જાહેરનામું બહાર પાડી શકે છે, જે પ્રોત્સાહન નીતિને જ ઓવરરાઈડ કરી શકે છે.અદાલતનો અભિપ્રાય હતો કે, બિહાર નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૩) માં "આવી શરતો અને પ્રતિબંધો જે તે લાદશે" એ અભિવ્યક્તિ રાજ્ય સરકારને પ્રોત્સાહનો અને લાભોને નકારી કાઢવા માટે અધિકૃત કરશે નહીં જે કોઈ પણ ઔદ્યોગિક એકમ અન્યથા સામાન્ય નીતિ ઠરાવ હેઠળ જ હકદાર હશે.

૩૧. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં વર્તમાન કેસની હકીકતોની તપાસ કરીને, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, વિદેશી વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ માં, ઇ. પી. સી. જી. યોજના માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જે એક પ્રોત્સાહન યોજના છે.આપવામાં આવેલ પ્રોત્સાહન એ છે કે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલી મૂડીગત ચીજવસ્તુઓ માટે માન્ય અધિકૃતતા ધરાવતા આયાતકારને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે અને તે મુજબ, આયાતકાર યોજનામાં પૂરી પાડવામાં આવેલી હદ સુધી નિકાસની

જવાબદારીને પૂર્ણ કરવા માટે બંધાયેલો રહેશે.કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માત્ર કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ જ આપી શકાય છે, વિદેશી વેપાર નીતિમાં આપેલા વચનને અમલમાં મૂકવા માટે, વિદેશ વેપાર નીતિના પ્રકરણ ૫ ની દ્રષ્ટિએ ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ જારી કરાયેલ માન્ય અધિકૃતતા દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી ચીજવસ્તુઓની આયાતને, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી સમગ્ર કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી અને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી સંપૂર્ણ વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવા માટે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. તદનુસાર, જ્યારે ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ અધિકૃતતા અરજદારની તરફેણમાં જારી કરવામાં આવી હતી અને જ્યારે નિકાસકારે ૧૬.૦૫.૨૦૧૭ પર અરજદારની તરફેણમાં વ્યાપારી ભરતિયું બહાર પાડ્યું હતું, ત્યારે અરજદારને એવું માનવાનું કારણ હતું કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની પ્રથમ અનુસૂચિ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અથવા ઉપરોક્ત એક્ટની કલમ ૩ હેઠળની કોઈપણ વધારાની ડ્યુટી અંગે કોઈ જવાબદારી નિભાવવાની જરૂર રહેશે નહીં, કારણ કે, અરજદારને વચન આપવામાં આવ્યું હતું કે તે આવા મૂડી માલની આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ કોઈ વધારાની ડ્યુટી ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે નહીં. નિકાસની જવાબદારી પૂરી કરવા માટે.આમ, ૨૯મી જૂન, ૨૦૧૭ના રોજ જાહેર કરાયેલ જાહેરનામું નં.૨૬/૨૦૧૫-સીયુએસ, જે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ

૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુકિતને તેની પેટા કલમો (૧), (૩) અને (૫) સુધી મર્યાદિત કરે છે, તે વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના પ્રકરણ ૫ હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જાહેર કરવામાં આવેલી નીતિના પ્રતિકૂળ છે.

૩૨. એમ. આર. એફ. લિમિટેડ કોટાચમ વિરુદ્ધ એડિશનલ કમિશનર (એસેસમેન્ટ) સેલ્સ ટેક્સ (સુપ્રા) કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટ એક એવા કેસની સુનાવણી કરી રહી હતી જેમાં એમ. આર. એફ. એ તેને આપેલા વચન હેઠળ કેરળ રાજ્યમાં ભારે રોકાણ કર્યું હતું કે તેને સાત વર્ષના સમયગાળા માટે વેચાણવેરાની ચુકવણીમાંથી મુકિત આપવામાં આવશે.તેને પાત્રતાનું પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું.મુકિત આદેશ પણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે જ્યારે રાજ્ય સરકારે રાજ્યમાં ઔદ્યોગિક વિકાસના રૂપમાં એમ. આર. એફ. દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણનો લાભ મેળવ્યો હોય ત્યારે ચક્રવૃત્તિ રબરના સંદર્ભમાં તેના નોંધપાત્ર રોકાણના સંદર્ભમાં એમ. આર. એફ. ને છૂટના લાભથી વંચિત રાખવાનો પ્રયાસ રાજ્ય સરકાર માટે ખુલ્લો નથી અથવા તેને મંજૂરી નથી.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે રાજ્ય સરકાર તરફથી આક્ષેપ કરાયેલ કાર્યવાહી અત્યંત અન્યાયી, ગેરવાજબી, મનસ્વી હતી અને તેથી તે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન છે.

૩૩. ઝારખંડ રાજ્ય વિરુદ્ધ ટાટા કમિન્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો કે કર એ સામાન્ય આવક વધારવા માટેની ચુકવણી છે.તે એક બોજ છે.તે ચૂકવણી કરવાની ક્ષમતા અથવા ક્ષમતાના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે.તે રાજ્યની કરવેરાની શક્તિનું પ્રકટીકરણ છે.કાયદા હેઠળ કરવેરાની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ એ કર જવાબદારીમાંથી મુક્તિ છે.તેથી, આવી દરેક મુક્તિ સૂચના કડક રીતે વાંચવી પડશે.જો કે, જ્યારે ઔદ્યોગિક નીતિની મુદત તરીકે પછાત વિસ્તારમાં ઉદ્યોગ સ્થાપવા માટે કર મુક્તિ આપવાનું વચન આપવામાં આવે છે, ત્યારે આપણે ઔદ્યોગિક નીતિના સંદર્ભમાં અમલીકરણની સૂચનાઓ વાંચવી પડશે.આવા કિસ્સામાં, મુક્તિ સૂચનાઓને ઔદ્યોગિક નીતિ દ્વારા પરિકલ્પિત ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને ઉદારતાથી વાંચવી પડશે અને કરવેરા કાયદા હેઠળ કર જવાબદારીમાંથી મુક્તિના કિસ્સામાં કડક અર્થમાં નહીં.

૩૪. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ મુક્તિ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હોવા છતાં, તે ઇ. પી. સી. જી. યોજનાના અમલીકરણના હેતુથી બહાર પાડવામાં આવ્યું છે, જે વચન આપે છે કે યોજના હેઠળ કેપિટલ ગૂઝ્ઝની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે. તેથી, જાહેરનામાને ઇ. પી. સી. જી. નીતિના સંદર્ભમાં નીતિ દ્વારા

પરિકલ્પિત ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને વાંચવું પડશે અને કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સામાન્ય છૂટના કિસ્સામાં કડક અર્થમાં નહીં.

૩૫. **ડબલ્યુ. પી. આઇ. એલ. લીમિટેડ વી.કેન્દ્રીય આબકારી કમિશનર, મેરઠ.યુપી.,** (ઉપરોક્ત), સુપ્રીમ કોર્ટ એક એવા કેસની સુનાવણી કરી રહી હતી જ્યાં ૧૯૭૮ થી ઉત્પાદકોને પાવર સંચાલિત પંપના સંદર્ભમાં મુક્તિ પણ ઉપલબ્ધ હતી.૧.૩.૧૯૯૪ ની તારીખની સૂચના નંબર ૬૪/૯૪-સીઇ માં, જેમાં અગાઉની ૩૮૯ સૂચનાઓમાંથી મુક્તિ રદ કરવામાં આવી હતી, પાવર સંચાલિત પંપના ભાગના સંદર્ભમાં સૂચના પણ રદ કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, તે જ વસ્તુને ફરીથી છૂટ આપવામાં આવી હતી ૨૫.૪.૧૯૯૪ પર જાહેર કરાયેલ સૂચના નંબર ૯૫/૯૪-સીઇ.આ રીતે, જ્યાં સુધી પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોની વાત છે, ત્યાં સુધી ૧.૩.૧૯૯૪ થી ૨૪.૪.૧૯૯૪ સુધીના સમયગાળા માટે તેના સંદર્ભમાં કોઈ મુક્તિ નહોતી.તે કેસમાં કરદાતાએ એવી દલીલ કરીને એ જ અરજી કરી હતી કે ૧.૩.૧૯૯૪ તારીખની સૂચના દ્વારા મુક્તિ આપવાનો નિર્ણય અજાણતાં ભૂલ હતી અને સરકારે આ ભૂલને સમજીને મુક્તિ ફરીથી રજૂ કરી હોવાથી તેને માત્ર સુધારાત્મક અને સ્પષ્ટીકરણાત્મક પ્રકૃતિ તરીકે ગણવામાં આવશે.ઉપરોક્ત ચુકાદામાં અદાલતે આ દલીલ સ્વીકારી હતી કે ૧.૩.૧૯૯૪ થી ૨૪.૪.૧૯૯૪ સુધીના સમયગાળા દરમિયાન પણ,

પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોના ઉત્પાદકોને મુક્તિ મળતી રહેશે.કોર્ટે આ મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો.

“૧૬. ફેક્ટરી પરિસરની અંદર ફેક્ટરી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોને મુક્તિ આપવાની સરકારની સુસંગત નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ન કહી શકાય કે ૧.૩.૧૯૯૪ ની સૂચના નંબર ૪૬/૯૪ બહાર પાડતી વખતે, જે વસ્તુ કાર્યરત હતી તેના સંદર્ભમાં મુક્તિ કાં તો પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અથવા રદ કરવામાં આવી હતી.આ કાર્યવાહી માત્ર કેટલીક સૂચનાઓને રદ કરવા અને સંયુક્ત સૂચના જારી કરવાના દષ્ટિકોણથી કરવામાં આવી હતી.આ નીતિ યથાવત્ રહી હતી અને વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવતી માંગને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉદ્યોગો દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી હતી અને સંતોષ પામ્યા પછી, કેન્દ્ર સરકારે ૨૫-૪-૧૯૯૪ પર સ્પષ્ટીકરણાત્મક સૂચના નંબર ૯૫/૯૪ બહાર પાડ્યું હતું.તે પંપના ઉત્પાદન માટે ફેક્ટરીમાં ઉપયોગમાં લેવાતા પાવર સંચાલિત પંપના ભાગોના સંદર્ભમાં પ્રથમ વખત મુક્તિ આપતી નવી સૂચના નહોતી, પરંતુ સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી અને સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી જે ગર્ભિત હતી.”

૩૬. રાલ્સન (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ.સી. સી. ઈ. (ઉપરોક્ત), સુપ્રીમ કોર્ટે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો.

૩૭. શ્રી રેણુકા સુગર લિમિટેડ વિ.યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (સુપ્રા), આ અદાલત એવા કેસ સાથે કામ કરી રહી હતી જ્યાં ભારત સરકારે સ્થાનિક ખાંડની કિંમતોને નિયંત્રિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ખાંડની નિકાસ પરની ફરજની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ પાછી ખેંચી લીધી હતી, જેને તેમાં અરજદારો જેવા નિકાસકારો સાથે કોઈ લેવાદેવા નહોતી.પુનઃ નિકાસની શરત પર અગાઉથી અધિકૃતતા સામે આચાર કરવામાં આવેલી કાચી ખાંડની સ્થાનિક ખાંડની કિંમત પર કોઈ અસર થઈ ન હતી.આવી નિકાસ પર નિકાસ વેરો લાદવાથી સ્થાનિક ખાંડની કિંમતોને નિયંત્રિત કરવાનો હેતુ પૂરો થયો નહીં.દેખીતી રીતે, અજાણતાં મુક્તિ પાછી ખેંચવાથી અગાઉથી અધિકૃતતા સામે ખાંડની નિકાસને પણ અસર થઈ હોવાથી, ભારત સરકારે વેપાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત પર, આવા વર્ગ સુધી મર્યાદિત મુક્તિ ઝડપથી ફરીથી રજૂ કરી.અદાલતનો મત હતો કે તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે ભારત સરકાર અજાણતાં ભૂલને સુધારી રહી છે અથવા મુક્તિને અજાણતાં પાછી ખેંચી રહી છે; અને જો એમ હોય તો, ૬.૭.૨૦૧૬ ની મુક્તિ જાહેરનામાને સ્પષ્ટીકરણાત્મક અથવા ઉપચારાત્મક પ્રકૃતિ તરીકે જોવી જોઈએ; અને અન્ય કોઈ પણ અભિપ્રાય નિકાસકારોના ઉપરોક્ત વર્ગને લગભગ ત્રણ અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે ખુલ્લા રાખશે જે વિભાગને નિકાસ ડ્યુટી

વસૂલવાની મંજૂરી આપશે જે ભારત સરકારની નીતિનું સંપૂર્ણપણે અનિચ્છનીય પરિણામ હતું.અદાલતે ડબલ્યુ. પી. આઇ. એલ. લિમિટેડ વિ. માં સુપ્રીમ કોર્ટના ઉદાહરણોના આધારે આવા અભિપ્રાયની રચના કરી હતી.સી. સી. ઇ. (ઉપરોક્ત) અને રાલ્સન (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ વિ.સીસીઇ. તદનુસાર કોર્ટે રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપી અને જાહેર કર્યું કે તેના તમામ નિયમો અને શરતો સાથે ૬.૭.૨૦૧૬ તારીખની સૂચના ૧૬.૬.૨૦૧૬ થી ૬.૭.૨૦૧૬ સમયગાળા માટે પણ લાગુ થશે અને પરિણામી રાહત આપી હતી.

૩૮. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ માન્ય અધિકૃતતા હેઠળ મૂડીગત માલની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ કોઈપણ વધારાની ફરજની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણપણે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. ઇ. પી. સી. જી. યોજના ઘડતી વખતે કેન્દ્ર સરકારનો ઈરાદો શૂન્ય કસ્ટમ ડ્યુટી પર નિકાસની મંજૂરી આપવાનો હતો.તદનુસાર, ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના જાહેરનામા નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ દ્વારા, વિદેશી વેપાર નીતિના પ્રકરણ પની શરતોમાં ઇપીસીજી યોજના હેઠળ જારી કરાયેલી માન્ય અધિકૃતતા દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી ચીજવસ્તુઓને અન્ય બાબતોની સાથે સાથે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વસૂલવામાં આવતી તમામ વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. જોકે, જ્યારે જીએસટી વ્યવસ્થા અમલમાં આવી ત્યારે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩માં પેટા-કલમો (૭) અને

(૯) નો સમાવેશ કરીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સંકલિત કર અને માલસામાન અને સેવા વળતર સેસ લાદવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે ૨૯ જૂન, ૨૦૧૭ના રોજ જાહેરનામા નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ દ્વારા જાહેરનામા નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ માં કરવામાં આવેલા અનુરૂપ સુધારામાં કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) ને બાકાત રાખવામાં આવી હતી. જોકે, તે પછી ટૂંકા ગાળામાં, ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ના રોજ જાહેર કરાયેલા જાહેરનામા અનુસાર, અધિસૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસમાં વધુ સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને ઈપીસીજી યોજના હેઠળની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વધારાની ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે તે અજાણતા અથવા નિરીક્ષણને કારણે હતું કે અધિસૂચના નં.૨૬/૨૦૧૭-સીયુએસ દ્વારા ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના જાહેરનામામાં સુધારો કરતી વખતે, "પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯)" શબ્દો, આંકડા અને કૌંસ દાખલ કરવામાં આવ્યા ન હતા અને તે હંમેશા કેન્દ્ર સરકારનો ઈ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ મૂડી માલની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની ફરજની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાનો ઇરાદો હતો. તેથી ૧૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલી અધિસૂચના નં.૭૯/૨૦૧૭ ને સ્પષ્ટીકરણાત્મક અથવા ઉપચારાત્મક પ્રકૃતિ તરીકે વાંચવી પડશે, અન્યથા તે આયાતકારોના સમગ્ર વર્ગને છોડી દેશે જેમણે ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના સમયગાળા દરમિયાન મૂડીગત

માલની આયાત કરી હતી, જે વિભાગને આવી આયાત પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની પેટા-કલમો (૭) અને (૯) હેઠળ વધારાની ડ્યુટી વસૂલવાની મંજૂરી આપે છે, એ હકીકત હોવા છતાં કે વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦૨૦ શૂન્ય કસ્ટમ્સ ડ્યુટી પર ઇપીસીજી યોજના હેઠળ આયાતની કલ્પના કરે છે.આ સંજોગોમાં, વિદેશી વેપાર નીતિ ૨૦૧૫-૨૦૨૦ સાથે સુસંગત ન હોવાને કારણે ઇપીસીજી યોજના હેઠળ માન્ય અધિકૃતતા હેઠળ અરજદાર દ્વારા કેપિટલ ગૂડ્ઝની આયાત પર સંકલિત કર અને વળતર સેસ વસૂલવામાં પ્રતિવાદીઓની કાર્યવાહીને ટકાવી શકાતી નથી.આ જ કારણોસર, પ્રકરણ ૫ હેઠળ આયાતકારોએ આઈજીએસટી ચૂકવવાની જરૂર પડશે તેવું તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે તે હદ સુધી ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ની વેપાર સૂચના પણ બિનટકાઉ છે.પરિણામે, વિદેશી વેપાર નીતિ, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ માં સમાવિષ્ટ શરતોની પરિપૂર્ણતા અને સમયાંતરે સુધારેલ ૧લી એપ્રિલ ૨૦૧૫ની મુક્તિ સૂચના નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ ને આધિન, અરજદારને ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના સમયગાળા દરમિયાન પણ કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને પેટા-કલમ (૯) હેઠળ વધારાની ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ મળવાનું ચાલુ રહેશે અને તેથી, તે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૭) અને (૯) હેઠળ તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની ડ્યુટી પરત મેળવવાનો હકદાર છે.

૩૯. જ્યાં સુધી *કાસિન્કા ટ્રેડિંગ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા* (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયની વાત છે, અપીલકર્તાઓની ફરિયાદ હતી કે ૨૯.૮.૧૯૮૦ પર મુક્તિ જાહેરનામું પાછું ખેંચવું બિલકુલ વાજબી ન હતું અને આ દલીલ માટે સમર્થન એ હકીકત પરથી માંગવામાં આવ્યું હતું કે ઉપાડની જાહેરનામાના દસ દિવસની અંદર, સરકારે પોતે ફરી એકવાર ૯.૯.૧૯૮૦ પર એક જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિને પુનર્જીવિત કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે દસ દિવસના સમયગાળા દરમિયાન, આયાતકારો કે જેમનો માલ ભારતમાં આવ્યો હતો તેમને કસ્ટમ્સ ડ્યુટી તેમજ સહાયક ડ્યુટી બંને ચૂકવવા માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે જેમનો માલ ૯.૯.૧૯૮૦ પછી અથવા ૨૯.૮.૧૯૮૦ પહેલાં આવ્યો હતો તેમણે તે જ ચૂકવવાની જરૂર નહોતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી કોઈપણ સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં અથવા તે સ્થાપિત કરવા માટેની અપીલમાં પણ કે ૨૯.૮.૧૯૮૦ તારીખની સૂચના કોઈપણ ત્રાંસા અથવા બાહ્ય વિચારણા માટે જારી કરવામાં આવી હતી અને તે "જાહેર હિતમાં" ન હતી, તેમાં નોંધાયેલા કારણોસર તે સૂચનામાં ખામી શોધવાનું શક્ય ન હતું. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વ્યવસાયમાં રહેલા અપીલકર્તાઓએ વ્યવસાયમાં ભરતી માટે તૈયાર રહેવું પડશે. અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે પુરનામી ઓઈલ મિલ્સ, ૧૯૮૬ સપ.એસસીસી ૭૨૮, તે ઔદ્યોગિકરણને વેગ આપવાના દષ્ટિકોણથી રાજ્યમાં

નવો ઉદ્યોગ સ્થાપવાનું પ્રોત્સાહન હતું કે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી અને તે
 હકીકતની સ્થિતિમાં જ અપીલકર્તાને પ્રોમિસરી એસ્ટોપલનો સિદ્ધાંત ઉપલબ્ધ
 કરાવવામાં આવ્યો હતો. ફરીથી બકુલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, (૧૯૮૭) ૧ એસ.
 સી. સી. ૩૧ માં, તે અનુરૂપ વિસ્તારમાં ઉદ્યોગો સ્થાપવા માટે પ્રોત્સાહન
 આપવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી અને અદાલતે જણાવ્યું હતું
 કે સરકાર તેના દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલી મુક્તિ ત્યારે જ પાછી ખેંચી શકે
 છે જ્યારે આવી ઉપાડ પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના નિયમને ઠેસ પહોંચાડ્યા વિના
 કરી શકાય અને સમગ્ર ચોક્કસ સમયગાળા માટે છૂટનો દાવો કરવા માટે હકદાર
 ઉદ્યોગને વંચિત કર્યા વિના, જેના માટે પ્રોત્સાહન આપતી વખતે તેને છૂટ
 આપવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આ બંને
 કેસો, તેથી, અપીલકર્તાઓના કેસને આગળ ધપાવી શકતા નથી અને
 હકીકતોના આધારે અલગ પાડી શકાય છે કારણ કે તે કેસમાં બહાર પાડવામાં
 આવેલી કાયદાની કલમ રૂપ હેઠળની મુક્તિ સૂચના પીવીસી રેઝિનનો ઉપયોગ
 કરવા માટે કોઈ ઉદ્યોગની સ્થાપના માટે કોઈ પ્રોત્સાહન આપતી નથી અને બીજી
 તરફ, જાહેર હિતમાં વૈધાનિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવી
 હતી અને ત્યારબાદ જાહેર હિતમાં ફરીથી તે જ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને પાછી
 ખેંચી લેવામાં આવી હતી. અદાલતનો અભિપ્રાય હતો કે સરકાર દ્વારા તેની નીતિ
 પર કાર્યવાહી ન કરવા અને તેની સમીક્ષા ન કરવાના કોઈ સ્પષ્ટ વચનની
 ગેરહાજરીમાં અપીલકર્તાને કોઈ વાજબી પૂર્વગ્રહ થયો ન હતો, પછી ભલે તે જરૂરી

હોય અને "જાહેર હિત" માંગતું હોય.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે તે કેસોના તથ્યો અને સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓ ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૨૫ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી ઉપાડની સૂચના પર સવાલ ઉઠાવવા માટે પ્રોમિસરી એસ્ટોપલના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરી શકતા નથી.

૪૦. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, ઇ. પી. સી. જી. યોજના હેઠળ મૂડીગત ચીજવસ્તુઓની આચાત માટે પ્રોત્સાહન યોજનાના અમલીકરણના હેતુસર, કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ મુક્તિ જાહેરનામું <આઈ. ડી. ૧> બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.તેથી ઉપરોક્ત નિર્ણય પ્રતિવાદીઓના કેસને આગળ વધારતો નથી.

૪૧. *ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ વિ. કનક એક્સપોર્ટ્સ (સુપ્રા)* માં, જેના પર પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ દ્વારા નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે, સુપ્રીમ કોર્ટે કાસિન્કા ટ્રેડિંગ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં તેના અગાઉના નિર્ણયને અનુસર્યો હતો, જે અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તે પ્રતિવાદીઓના કેસને સમર્થન આપતું નથી.

૪૨. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, અરજી સફળ થાય છે અને તે મુજબ તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. એવું માનવામાં આવે છે કે ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ના રોજ જાહેર કરાયેલ જાહેરનામું નં.૭૯/૨૦૧૭ ના સીરીયલ નંબર ૧ દ્વારા જાહેર કરાયેલ જાહેરનામું નં.૧૬/૨૦૧૫-સીયુએસ નો સુધારો ૧.૭.૨૦૧૭ થી ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના સમયગાળા દરમિયાન કરવામાં આવેલી આયાતને પણ લાગુ પડશે. પ્રકરણ ૫ હેઠળ આયાતકારોએ આઈ. જી. એસ. ટી. ચૂકવવાની જરૂર પડશે તે હદ સુધી ૩૦.૦૬.૨૦૧૭ તારીખની ૧૧/૨૦૧૮ ટ્રેડ નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે અને અલગ રાખવામાં આવે છે. વિવાદિત મૂળ તારીખ ૨૯.૯.૨૦૧૮ નો હુકમ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને તેને અલગ રાખવામાં આવે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે અરજદાર તેના દ્વારા આઈજીએસટી માટે ચૂકવવામાં આવેલી રૂ. ૨,૩૮,૮૩,૨૦૩/- ની રકમ વૈધાનિક દરે વ્યાજ સાથે પરત કરવા માટે હકદાર છે. નિયમને તે મુજબ સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવે છે, જેમાં ખર્ચનો કોઈ આદેશ નથી.

(હર્ષા દેવાણી, ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

(સંજીતા કે. વિશન, ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/

her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.